

Duitsland

Autosnelweg A4

Dresden Heerlen

Dresden de bezienswaardigheden

Deel 1 De A4 van ABK Dresden tot ABK Kirchheim (A7 - A4)

Deel 2 De A4 van ABK Kirchheim (A7 - A4) ABK Wetzlar via de A5

Deel 3 De A4 van ABK Wetzlar tot ABK Koln Ost (via de A3)

Deel 4 De A4 van ABK Koln Ost (A3) tot Heerlen

De Autobaan 4 = 476km lang.
Van Dresden tot Heerlen.
E = Europaweg B = Bundesstraßen

Km 0 Uitrit 82 Autobahn Kreuz: Dresden-Nord.	4 13	13 Berlijn.	4
---	---	--	--

Km 1 Uitrit 81b Dresden-Flughafen.	Radenburg.	4
---	-------------------	--

Km 2 Uitrit 81a Dresden-Hellerau.	Motitzburg – Reichenberg.	4
--	----------------------------------	--

Km 4 Uitrit 80 Dr.Wilder-Mann.	Radebeu Motitzburg – Reichenberg.	4
---------------------------------------	--	--

Km 7 Uitrit 79 Dresden-Neustadt.	Radebeul.	4
---	------------------	--

Km 7 Uitrit 79 Dresden-Neustadt.	Radebeul.	4
---	------------------	--

Dresden

- Onder de regering van de levenslustige Sachsenkoning en zijn zoon Friedrich August 111 tussen 1694 en 1763 (ook bekend als het Augustijnse tijdperk) groeide Dresden uit tot één van de mooiste Duitse baroksteden.
- In deze periode valt ook de uitbreiding van de kunstverzamelingen; voor de schilderijengalerie werd de `Sixtijnse Madonna' van Rafaël aangekocht en na de uitvinding van het Europese porselein (door Friedrich Böttger) kreeg de Koninklijke porseleincollectie meer cachet.
- De hartstocht waarmee August en zijn nakomelingen paleizen lieten bouwen en kunstvoorwerpen zich opeenhoopten, wortelde voor een groot deel in de behoefte om zich tegen het militair succesvolle Pruisen af te zetten - Sachsens glans, in tegenstelling tot Pruisens glorie.
- Door gevechten in 1760, tijdens de Zevenjarige Oorlog, kwam een voorlopig eind aan de bloeitijd van het hofleven.

Bezienswaardigheden van Dresden:

Kreuzkirche.

- Deze kerk is zo oud als de stad zelf; de aanvang van de bouw dateert van de eerste helft van de 13de eeuw.
- Tussen 1764-'92 verrees een barokke kerk, die tijdens het bombardement in 1945 volledig uitbrandde.
- Tussen 1946-'55 werd alleen de buitenkant herbouwd.
- Toch is het kale interieur niet lelijk.
- Om verval tegen te gaan werd op de complete binnenzijde van de kerk een grove, betonachtige substantie aangebracht, die de bezoeker het gevoel geeft zich in een geheimzinnige grot te bevinden.
- De Kreuzkirche is de traditionele thuisbasis van het 'Oresdner Kreuzchor'; optredens van dit internationaal bekende jongenskoor vinden regelmatig 's zaterdags om 18.00 uur plaats.

Kulturpalast.

- Dit 103 m lange flatgebouw ontstond tussen 1966-'69 als cultureel centrum.
- Naast een grote zaal voor uiteenlopende doeleinden, waaronder concerten van de Dresdener Philharmonie, herbergt het een studiotheater en verschillende restaurants.

Neues Rathaus.

- Van 1904 tot 1910 werd dit enorme complex met vijf binnenhoven gebouwd.
- Zijn 98 m hoge koepeltoren wordt bekroond door een metalen beeld, de 'gouden man'.
- Om de toren, op 86 m hoogte, ligt een uitzichtplatform.

Landhaus.

- Ook dit gebouw in vroegclassicistische stijl, uit de tweede helft van de 18de eeuw, werd tijdens WO II vernietigd.
- Sinds de heropbouw in 1965 is hier het museum voor stadsgeschiedenis ondergebracht.
- Belangwekkend is het renaissancetrappenhuis.

Frauenkirche.

- Ooit het symbool van Dresden en de belangrijkste protestantse kerk van Duitsland.
- Een 95 m hoge, stenen koepel sierde het vierkante bouwwerk, dat de breuklijn van barok en classicisme weerspiegelde.
- Tijdens de Zevenjarige Oorlog hield de Frauenkirche stand tijdens een drie dagen durende kanonnade door Pruisische troepen, maar op de kracht van de geallieerde bommen was ook zij niet berekend.
- De kerk had het bombardement in eerste instantie, uiterlijk zelfs zonder grote schade, doorstaan.
- Maar toen vuur en rook in de middag wat bedaad waren, zakte de kerk, die van binnen volledig was uitgegloeid, langzaam in elkaar.
- Het puin werd nooit opgeruimd en zo bleef de Frauenkirche het symbool van Dresden: als monument van de vernietiging om de bezoeker permanent te herinneren aan de verschrikkingen van een oorlog.
- Sinds de hereniging zijn er plannen om de kerk in haar oude luister te laten herrijzen - waar wonderlijk genoeg niet alle Dresdenaren even blij mee zijn.

Albertinum.

- Wereldberoemde kunstschaten herbergt het Albertinum, dat aan het eind van de 19de eeuw als museum en archief opgericht werd.
 - De basis voor deze rijke kunstverzameling vormt de in 1560 door keurvorst August gestichte 'kunst- en wonderkamer'.
 - August der Starke stichtte de schilderijengalerie die door zijn opvolger August III verder uitgebreid werd.
-
-
- Een deel van de kunstvoorwerpen liep aan het eind van WO II zware schade op.
 - Om het 'Duitse cultuurgood' niet in de handen van het oprukkende Russische leger te laten vallen, werden de schatten tijdens de chaotische terugtocht door Duitse troepen verstoppt.
 - Maandenlang stonden de kisten met schilderijen, porselein, glas en edelstenen in natte grotten.
 - Aan de opperbevelhebber van het 1ste Oekraïense Front, maarschalk Konev, is het onmiddellijke bergen en in veiligheid brengen van de kunstvoorwerpen te danken.
 - Ze werden in de Sovjetunie gerestaureerd en tussen 1955 en 1958 aan Oost Duitsland teruggegeven.

Brühlsche Terrasse.

- Dit flaneerterras, door zijn uitzicht op het Elbelandschap ook wel 'balkon van Europa' genoemd, gaat terug op een oude fortificatie.
- Rijksgraaf Heinrich von Brühl liet de muur in een lustpark veranderen en bouwde er een paleis, een bibliotheek en een galerie.
- In 1814 werd het terrein voor het publiek opengesteld en ontwikkelde het zich snel tot een toeristische ontmoetingsplaats.
- Toen ontstond ook de royale trap met de vier beeldengroepen, die de tijden van de dag afbeelden.
- De oorspronkelijke gebouwen van het Brühlsche terras bestaan niet meer.
- Het paleis werd in 1899 afgebroken en zeven jaar later vervangen door het Landtagshaus, het huidige 'museum voor geologie en mineralogie'.
- Op de plaats van de bibliotheek kwam in 1897 een neo-barokke behuizing voor boeken, die in 1945 vernield werd en in '64 weer herbouwd was.
- Nu is restaurant 'Sekundogenitur' er gehuisvest.
- Centraal langs het terras staat de kunstacademie uit 1894.
- Opvallend aan dit gebouw is de glazen koepel, die door zijn karakteristieke vorm in de volksmond 'citroenpers' heet en bekroond wordt door een beeld van de godin Nike.
- Op de noordoostelijke hoek van de terrasmuur staat het Moritzmonument uit 1553, het oudste monument van Dresden.
- Afgebeeld is keurvorst Moritz, die tijdens een slag gewond raakt en, met de dood voor ogen, zijn zwaard aan broer August geeft.
- Aan de voet van het Brühlsche terras liggen de aanlegsteigers van de 'Weißen Flotte'.

- Vanaf dit punt kunt u, behalve in de winter, per raderboot een tocht op de Elbe maken, bijvoorbeeld noordelijk langs de wijnhellingen naar Meißen of zuidelijk door het spectaculaire landschap van de Sächsische Schweiz naar Bad Schandau.

Johanneum/Verkehrsmuseum

- Het Johanneum, dat in de 16de eeuw als stal voor de vorstelijke paarden gebouwd werd, diende van 1729 tot 1744 als schilderijengalerie.
- Sinds de restauratie na WO II is hier het verkeersmuseum ondergebracht, dat de ontwikkeling van allerlei soorten verkeersmiddelen toont.
- Interessant zijn de stoomlocomotief 'Muldenthal' uit 1861,
- 's werelds eerste draaistroomlocomotief uit 1898, een vliegtuig uit 1909 en verschillende nautische apparaten.

Residenzschloß.

- Uit een middeleeuwse burcht ontstond vanaf de 16de eeuw het representatieve renaissanceslot van de Sächsische keurvorsten en koningen.
- Het bombardement in 1945 veranderde ook dit gebouw in een ruïne.
- In de tweede helft van de jaren '60 werd de Georgentor, een portaal in de stijl van de neorenaissance uit 1901, hersteld.

Fürstenzug

- In de Augustusstraße staat u op de beroemde Fürstenzug.
- Dit oorspronkelijk in graffittotechniek uitgevoerde fries uit 1876 toont alle Saksische markgraven en koningen die tot dan toe hadden geleefd.
- Gezeten te paard, in de kleding uit hun eigen periode, vormen zij een optocht die de sporen van de vroegste Saksenkoning volgt.
- In 1907 was de 102 m lange muurschildering al zo verweerd, dat zij op 24.000 Meißner porseleintegels overgezet werd.
- De Fürstenzug vormt de decoratieve buitenkant van de Lange Gang, die de Georgentor met het Johanneum verbindt.
- De gang is via 22 Toscaanse rondboogarcaden geopend naar de hof, die gedurende de Renaissance de locatie voor festiviteiten in Saksen vormde.

Kathedrale St. Trinitatis/Hofkirche.

- De voormalige hofkerk is de grootste kerk van Saksen.
- In 1738 kreeg de Italiaanse architect Gaetano Chiaveri opdracht een kerk in de stijl van de Italiaanse barok te ontwerpen.
- Pas in 1755 stond de driebeukige basiliek met trog- en tongewelven trots in het volle zonlicht.
- Tussen hoofd- en zijbeuken loopt een processieomloop van twee verdiepingen, omdat het katholieke hof de kerkdienst bij voorkeur achter gesloten deuren, duidelijk gescheiden van het protestantse volk, hield.
- De prachtige, uit hout gesneden kansel uit 1722 is van Balthasar Permoser, het altaarschilderij uit 1752 stamt van Anton Raphael Mengs.
- De marmeren figuur van de Heilige Magdalena dateert van rond 1650 en het 4 m hoge zilveren crucifix van 1756.

- Gottfried Silbermann bouwde tussen 1750-'53 het opvallende orgel; tijdens het stemmen van het nieuwe instrument bezweek hij aan een hartverlamming.
 - De Nepomuk-kapel werd in 1973 een monument voor de oorlogsslachtoffers.
 - Het altaar en de piëta van Meißner porselein stammen uit 1974.
 - In de grafkelder onder het koor zijn de Saksische heersers bijgezet.
 - Van August der Starke wordt hier alleen zijn hart bewaard.
 - Volgens de toen gebruikelijke rituelen werd het lichaam daar begraven, waar het door de plicht aan verbonden was, het hart echter op de plaats van zijn grootste liefde.
- Zo ligt het lichaam van August de Polenking in de kathedraal van Krakow - in de rol van August de Sachsenking voelde hij zich (zijn hart in Dresden bewijst het) meer thuis.
- De twee marmeren beelden in de crypte, die Jezus afbeelden, werden in

Museum für Mineralogie und Geologie.

- Dit museum kwam voort uit de 'keurvorstelijke kunst- en natuurliënkamer', die in de 16de eeuw gesticht werd.
- Tegenwoordig omvat de collectie belangrijke verzamelingen op het gebied van paleontografie, mineralogie en petrografie.
- Belangwekkend is vooral de tentoonstelling 'De oudheid van de aarde' met een omvangrijke verzameling fossielen uit de hele wereld.

Semperoper.

- Gottfried Semper ontwierp deze opera, die tussen 1838-'41 in een op de Italiaanse vroege Renaissance geïnspireerde stijl gebouwd werd.
- Met de premières van 'Rienzi', 'Der fliegende Holländer' en 'Tannhäuser' vierde Richard Wagner hier triomfen.
- In 1869 brandde het gebouw af, maar het werd tussen 1871 en 1878 onder leiding van Sempers zoon Manfred, nu in de vormen van de late Renaissance, op de oorspronkelijke plaats herbouwd.
- In 1945 werd de opera opnieuw door de vlammen geteisterd en zwaar beschadigd.
- Pas in 1977 begon de reconstructie van het traditierijke huis, dat in 1985 met Carl Maria von Webers 'Freischütz' zijn feestelijke heropening vierde.
- De toeschouwersruimte heeft, net als de foyers, weer zijn majestueuze interieur van stucwerk, stucmarmor, edele metalen, stoffen en schilderijen terug gekregen.
- De beroemde akoestiek van de oude Semperoper is weer terug.
- In de zijnissen van de façade staan de beelden van Shakespeare, Sophocles, Molière en Euripides, de zijvleugels sieren afbeeldingen van bekende drama- en operafiguren en de ingang wordt geflankeerd door (hoe kan het anders) de beelden van Goethe en Schiller.

Altstädter Wache

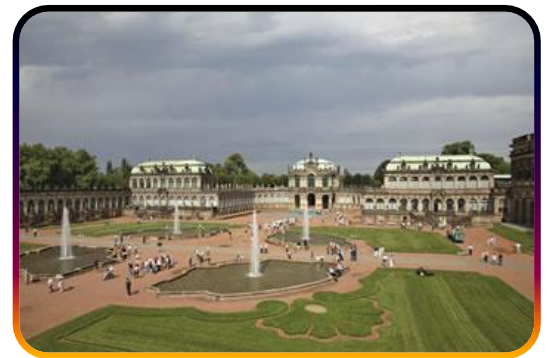
- Dit kleine classicistische bouwwerk in het zuiden van het plein ontstond in 1831 naar het ontwerp van Karl Friedrich Schinkel.
- Op de timpanen zijn afbeeldingen van Mars en Saxonica te zien.
- Achter de 'Altstädter Wache' liggen de ruïnes van het Taschenbergpalais.
- Van Pöppelmann, de ontwerper van de Zwinger, stamt dit barokke gebouw uit 1711, dat na zijn verwoesting door geallieerde bommen nog steeds op herstel wacht.
- Daarvoor staat de Cholerabrunnen, een 18 m hoge fontein in neogotische stijl.

Zwinger.

- Het lijkt erop dat het hoofdmotief van August der Starke werkelijkheid geworden is.
- 'Vorsten bezorgen zich onsterfelijkheid door hun bouwwerken', meende de Sachsenkoning, en de Dresdener Zwinger is het perfecte bewijs.
- Al weet haast niemand meer wat een 'Zwinger' is (namelijk de gang tussen binnen- en buitenmuur van een burcht), - van de Zwinger heeft intussen iedereen wel gehoord.
- De naam van deze wulpse pronkvesting is zo'n begrip geworden, dat ze zelfs in de 'Duden' (de Duitse Van Dale) een vaste plaats heeft veroverd.

- Tussen 1710 en 1732 werd de Zwinger onder leiding van Matthäus Daniel Pöppelmann op de plaats van de middeleeuwse dwingel gebouwd.
- Voor de plastische versiering was Balthasar Permoser verantwoordelijk, één van de grote beeldhouwers uit de tijd van de barok.
- De noordelijke zijkant richting Elbe bleef nog 100 jaar lang open (oorspronkelijk zou de Zwinger tot aan de Elbe reiken), tot in het midden van de 19de eeuw Gottfried Semper met een galerij in de stijl van de neo-renaissance ook deze kant afsloot.

- Deze galerij is tegelijk het traditionele onderkomen voor de schilderijencollectie Alte Meister, maar ernstige technische tekortkomingen als gevolg van de snelle heropbouw in 1955 maakten een verhuizing van de waardevolle schilderijen nodig.
- De omvangrijke sanering zal nog enkele jaren in beslag nemen; zolang is een deel van de meesterwerken in het Albertinum (galerie Neue Meister) ondergebracht.

- Naast Oudduitse en Oudnederlandse schilderijen hangen er werken van Italiaanse schilders uit de 15de tot de 18de eeuw, Vlaamse en

Nederlandse werken (17de eeuw), Duitse schilderijen (16de eeuw), enkele voorbeelden van de Spaanse schilderkunst (17de eeuw) en Franse en Sachsische werken uit de 17de-18de eeuw.

- Hoogtepunten zijnde 'Sixtijnse Madonna' van Rafaël, Rembrandts 'Zelfportret met Saskia', de 'Belastingpenning' van Titiaan en het 'Brieflezende meisje' van Vermeer.

- Het in de oostvleugel van de Semper-galerij ondergebrachte Historisches Museum moest, evenals de schilderijengalerie, tijdens de sanering van het gebouw zijn poorten sluiten.
- Na de herbouw van het residentieslot zal de rijke verzameling aldaar een nieuwe domicilie vinden.

- Het museum bezit meer dan 10.000 objecten, onder meer kostbare kleding van het Sachsische hof en talrijke pronk- en gebruikswapens uit de late Middeleeuwen tot de 18de eeuw.
- Beroemd zijn het zwaard van Friedrich der Streitbare uit 1425, een pronkharnas voor paarden ruiters uit de 16de eeuw en het kroningsornaat van August der Starke.
- Tegenover de Semper-galerij ziet u de Kronentor, de opvallendste poort van het gebouw.
- De gewelfde koepel met vier adelaars en de Poolse kroon symboliseert de macht van August II als koning van Polen en keurvorst van Saksen.

- De Zwingerhof, 102 m lang en 107 m breed, diende toen voor toernooien en bruisende feesten, nu voor concerten van het Philharmonisch orkest.
- In het westen domineert het Wallpavillion, geflankeerd door de Mathematisch- Physikalische Salon en het Französische Pavillion met erachter het Nymphenbad.
- Een beeld van Hercules met de wereldbol bekroont het Wallpavillion.
- In spiegelbeeld er tegenover is het Glockenspielpavillion geïntegreerd; het klokkenspel aan de binnenkant bestaat uit 40 klokken van Meißner porselein.
- In de Mathematisch-Physikalische Salon vindt u een historische verzameling instrumenten uit alle gebieden van de wetenschap, waaronder horloges, klokken, geodetische apparaten en globes.
- Het Nymphenbad, vanuit de hof niet te zien, vormt één van de mooiste Duitse fonteinen uit de baroktijd.
- Naast de Salon is het Museum für Tierkunde ondergebracht.
- Tussen Kronentor en Glockenspielpavillion ontdekt u de Porzellan-Sammlung; na de verzameling in het Topkapi-serail van Istanbul is dit de grootste porseleinverzameling ter wereld.
- De collectie omvat naast Meißner porselein voorbeelden van Chinees en Japans porselein, onder meer grafgiften uit de tijd van de Han- tot de Tangdynastie en voorbeelden uit de tijd van de Sung- en Mingdynastie.
- Tot de hoogtepunten behoren verder de 'dragondervazen', 1 m hoge dekselvazen met blauwe onderglazuurschilderingen.
- August II ruilde de vazen in 1717 bij de Pruisische koning Wilhelm I tegen 600 dragonders.
- Het pronkstuk van de verzameling is een in 1749 door de manufactuur van Vincennes vervaardigd boeket bloemen van porselein.

Jägerhof/Museum für Volkskunst.

- Wie zich voor traditionele volkskunst interesseert, vindt in dit renaissancegebouw uit 1613 een overzicht van de artistieke tradities in de Lausitz, het Erzgebirge en het Vogtland.
- U ziet hier kleurrijk gedecoreerde meubels, traditionele huishoudgereedschappen, textielkunst en historisch speelgoed.

Japanisches Palais.

- Het viervleugelige paleis met zijn hoekpaviljoens is een ander voorbeeld van de Dresdener barokarchitectuur.
- In 1715 als 'Hollands paleis' begonnen, werd het gebouw tussen 1729-'31 naar plannen van Pöppelmann veranderd en uitgebreid in 'Japanse' stijl.
- Opdrachtgever was August der Starke, die zijn vooral uit het Verre Oosten stammende porseleinverzameling in een passende omgeving wilde onderbrengen.
- Het paleis is na de oorlogsschade nog niet helemaal herbouwd.
- De porseleinverzameling bevindt zich tegenwoordig in de Zwinger.
- In het paleis is een beperkt toegankelijke studieverzameling van het museum voor prehistorie en volkenkunde ondergebracht.

Technisches Museum.

- Het wetenschappelijk-technische museum informeert over elektronica, wetenschappelijke apparaten en de geschiedenis van de fotografie en heeft verder een verzameling van 200 typemachines (waaronder de houten 'Mittenhofer' uit 1864), historische speeldozen, draaiorgels en grammofoons.

Kupferstichkabinett.

- Met ongeveer een kwart miljoen voorwerpen behoort deze verzameling tot de rijkste ter wereld.
- De nadruk ligt op vroege kopergravures, werken uit de Italiaanse en Duitse Renaissance, Franse en Engelse grafieken
- uit de 18de eeuw en verder voorbeelden uit de tijd van de romantiek,
- het expressionisme en de hedendaagse kunst.

Großer Garten.

- Dit 200 ha grote park werd in de tweede helft van de 17de eeuw in Franse stijl aangelegd.
 - In 1873 vond een verruiming van het complex plaats, waarbij het in een Engels landschapspark werd veranderd.
 - Bij het kruispunt van de hoofd- en zijlaan staat het barokke paleis uit 1683; tot aan zijn vernietiging door de oorlogsbommen diende dit paleis als museum van oudheden.
 - De wederopbouw is nog niet afgesloten.
-
- De beeldengroep in de tuin van het paleis, getiteld 'De tijd ontvoert de schoonheid', werd in 1720 gevormd.
 - Dwars door het park zoeft de 'Pioniereisenbahn', het bij kinderen zeer populaire minitreintje.
 - Aan de oever van de Carolavijver kunt u roeiboten huren.
 - In het noordwesten van het park (aan de Stübelallee) schuilt een kleine hortus botanicus, in het zuidwesten (aan de Tiergartenstraße) een dierentuintje uit 1861.

Deutsches Hygiënmuseum.

- Dit neoclassicistische museum herbergt de nu grootste gespecialiseerde tentoonstelling over gezondheidszorg ter wereld.
- Op een oppervlakte van 5000 m² krijgt de bezoeker kijk op verschillende facetten van hygiëne en gezond leven.
- Bijzondere attracties vormen de 'glazen figuren' van vrouw, man, koe en paard, die als meesterwerken van Duitse wetenschappelijke precisie gelden.
- Het woord 'glazen' doelt daarbij minder op het materiaal (de modellen zijn van ceton) maar veeleer op een eeuwenoude wens die in de Renaissance voor het eerst duidelijke vormen begon aan te nemen.
- Men wilde meer en nauwkeuriger kennis over de functie van het menselijke lichaam; er werd als bezeten geseceerd en geanalyseerd.
- De tekeningen van Leonardo da Vinci en het beroemde anatomieboek van Andreas Vesalius getuigen daarvan.
- De 'glazen mensen', die in 1930 door Dresdener wetenschappers gemonteerd werden, vormen zoets als een eindpunt van deze ontwikkeling.

Russisch Orthodoxe Kirche.

- Deze basiliek (1872-'74) werd geïnspireerd op Russische bouwwerken uit de 17de eeuw.
- Omdat de geplande muurschilderingen nooit verwezenlijkt konden worden, vormt de met iconen behangen, wit marmeren scheidingswand het eigenlijke sieraad van het interieur.

Loschwitzbrücke Blaues Wunder. (tussen stadsdeel Loschwitz en Blasewitz)

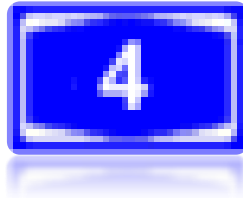
- De Dresdener voorstadsjes Loschwitz en Blasewitz aan beide zijden van de Elbe worden door het `Blaue Wunder' met elkaar verbonden.
- De stalen hangbrug uit 1893 had een blauwe beschildering.
- Tegenwoordig is hij turquoise.
- De brug heeft een spanwijdte van 141,5 m. Vlakbij de brug kunt u met een kabeltreintje uit 1895 omhoog naar de ooit duurste wijk van Dresden, Weiger Hirsch.
- Beroemd is het restaurant `Luisenhof', dat door het fraaie uitzicht ook wel `balkon van Dresden' wordt genoemd.
- Vanaf de Körnerplatz vertrekt naast de kabeltrein ook een kabelbaan, die u naar het 84 m hoger gelegen uitzichtplatform op de Loschwitzhöhe brengt.

Tabakkontor Yenidze

- In 1907 had een Sächsische ondernemer de pas 26-jarige architect Martin Hammitzsch de opdracht gegeven een sigarettenfabriek te bouwen in de vorm van een moskee.
- Deze ondernemer, die tabak uit Turkije importeerde,
- verwachtte van het in het oog springende gebouw een lucratieve invloed op de verkoop van zijn sigaretten.
- Hammitzsch verenigde in zijn ontwerp alles, wat hij van de oosterse architectuur gezien en gelezen had.
- Het resultaat, de `Yenidze', is een wonderlijk mengsel van oosterse stijlen en stromingen, waarbij de schoorsteen het uiterlijk van een minaret kreeg.
- De zeven verdiepingen van het gebouw worden bekroond dooreen 17 m hoge glazen koepel, die oorspronkelijk met felgekleurde ornamenten versierd was en nu goudoranje van kleur is.
- In de koepel bevond zich een ontspanningsruimte met zwembad, ligstoelen en rustkamers voor de arbeiders -fabrikant Hugo Zietz was zijn tijd ver vooruit.
- De kantine op de vijfde verdieping was in de stijl van een Rooms - Byzantijnse vorstenzaal ingericht. Momenteel is het lot van de `Yeniäze' onzeker.
- De plannen variëren van sloop tot hotel.

Duitsland

Deel 1

Dresden Heerlen

Dresden de bezienswaardigheden

Deel 1 De A4 van ABK Dresden tot ABK Kirchheim (A7 - A4)

Deel 2 De A4 van ABK Kirchheim (A7 - A4) ABK Wetzlar via de A5

Deel 3 De A4 van ABK Wetzlar tot ABK Koln Ost (via de A3)

Deel 4 De A4 van ABK Koln Ost (A3) tot Heerlen

Km 9 Uitrit 78 Dresden-Altstadt.	4
---	--

Dresden ± 800.000 inwoners

- Het wereldberoemde 'Elbflorenz' ligt in een wijde dalketel aan de bovenloop van de Elbe, ingebed tussen de uitlopers van het Erzgebirge en de Sächsische Schweiz.
- Rond 600 werd het gebied bevolkt door Sorben, een Slavische stam die nog steeds als etnische minderheid in het zuidoosten van Oost-Duitsland leeft.
- Vanaf 968 hoorde de plaats bij het bisdom Meißen, in de 12de eeuw kwam hij in het bezit van de Wettiner markgraven (de latere keurvorsten van Sachsen).

Autobahn Kreuz: Dresden-West.	4	17	Prag.	4
	17			

Km 19 Uitrit 77a Wilsdruff.	Meißen.	4
------------------------------------	----------------	--

Km 30 Uitrit 76 Autobahn Dreieck: Nossen.	4	14	Leipzig.	4
	14			

Km 37 Uitrit 75 Siebenlehn	4
-----------------------------------	--

Km 44 Uitrit 74 Berbersdorf	4
------------------------------------	--

Km 52 Uitrit 73 Hainchen.	Hainichen - Freiberg	4
----------------------------------	-----------------------------	--

Km 61 Uitrit 72 Frankenberg	4
------------------------------------	--

Km 65 Uitrit 71 Chemnitz-Ost.	Augustusburg	
--------------------------------------	---------------------	---

Augustusburg ± 2400 inwoners

- Augustusburg ligt Oostelijk van Chemnitz.
- Bekend om het Schloß Augustusburg.
- Een jachtslot uit de 16de eeuw met kenmerken uit de renaissancestijl.

   Auerswalder Blick.Km 69	Auerwalde Blick. Km 69 	
--	---	---

Km 71 Uitrit 70 Chemnitz-Glösa	
---------------------------------------	---

Zwickau ± 21.800 inwoners

Bekend om de auto-industrie

- Een bekend merk is de nieuw in 1910 opgestarte autoindustire Horch
- De heer Horch stapte na ruzie uit zijn fabriek en stichtte het nieuwe merk Audi
- Hij noemde zijn merk Audi (zijn achternaam naam in het Latijn)
- De economische crisis in 1932 bracht de twee fabrieken weer bij elkaar en ontstond Auto Union (DKW-Audi-Horch en de autodivisie Wanderer)
- Vier in elkaar gestrengelde ringen vormden het beeldmerk.
- In de DDR tijd ontstaat in de fabriek de Trabant.

Zie voor verdere informatie de website bustic.nl

- Zuidelijk van Zwickau ligt **Schneeberg**, waarvan het stadsbeeld wordt beheerst door de laatgotische St. Wolfgang, één van Sachsens grootste hallenkerken.
- Na de instorting in WO II volgde een wederopbouw.
- De in deze kerk te bewonderen houtsnijkunst krijgt een vervolg in het Museum für bergmännische Volkskunst waar de ontwikkeling van de snijkunst van het Ertsgebirge aanschouwelijk wordt gemaakt.
- De snijkunst, het wintersportvermaak en de industrie zijn ook gecombineerd aanwezig in het iets zuidelijker gelegen Schwarzenberg waar kunstig smeedijzer te zien is in de Pfarrkirche St. Georg (1699).

- Meer aantrekkingskracht als ontspannings- en wintersportcentrum heeft het nabije Johannegeorgenstadt, natuurlijk door de Auersberg.

Km 74 Uitrit 69 Chemnitz-Nord.	72 Plauen.	4
---------------------------------------	--	--

Chemnitz ± 316.000 inwoners

- Chemnitz is beslist geen Dresden.
- De nuchtere bebouwing is al even zakelijk als de stadsgeschiedenis.
- In de 16de eeuw fungeerde de stad als textielcentrum en stootte aan het eind van de 18de eeuw machinaal door als bedrijvige katoenstad.
- Vanaf de 19de eeuw verdrong de machinebouw de katoen.
- Het is dan ook geen wonder dat het voormalige 'Karl-Marx-Stadt' (sinds 1990 weer als het oude Chemnitz aangeduid) een sterke arbeidersbeweging heeft.
- Karakteristieke arbeiderswoningen zijn evenwel, met vrijwel de gehele binnenstad, in WO II weggebombardeerd.
- Industrie en oorlogsvernielingen hebben van Chemnitz een niet al te aantrekkelijke stad gemaakt.
- Het Stadt- en het KÜchwaldpark weten dat niet te keren.
- Het oudste stukje van de stad ligt wellicht besloten in de Roter Turm, een toren waarvan het onderste deel uit de 12de eeuw stamt.
- De beide stadhuizen van Chemnitz staan vlakbij.

Km 79 Uitrit 67 Limbach-Oberfrohna.		4
--	--	--

  Rabensteiner Wald. Km 83	4
---	--

Km 91 Uitrit 65 Hohenstein-Ernstthal	B180 Hohenstein-Ernstthal.	4
---	--	--

Km 100 Uitrit 64 Glauchau-Ost.	B175 Glauchau.	4
---------------------------------------	-----------------------	--

- Noordelijk van Zwickau kunt u in **Glauchau** het gotische slot Hinterglauchau bewonderen.
- Het slot bevat een interessant museum met onder meer porselein uit Meißen.
- Een ander fameus slot, **dat van Wolkenburg**, ligt noordwestelijk van Chemnitz.
- Het stamt uit de 18de eeuw en heeft classicistisch stucwerk in de grote zaal.

Km 104 uitrit 63 Glauchau-West	4
---------------------------------------	--

Km 108 Uitrit 62 Meerane.	B93 Meerane.	4
	B93 Zwickau.	

We passeren de grens van de deelstaat Sachsen.

- Met een oppervlakte van bijna 17.000 km² is Sachsen één van de kleinste deelstaten van Oost-Duitsland.
- Circa 5,5 miljoen inwoners telt dit dichtbevolkte zuidelijke deel van de voormalige DDR, met Dresden en Leipzig als de voornaamste metropolen.
- De Sorben vormen een Slavische minderheid.
- Tijdens het Derde Rijk werden ze vervolgd, maar na de vorming van de DDR werd een drastisch einde gemaakt aan de discriminatie waar de Sorben onder gebukt gingen.
- Het zelfstandige vorstendom Sachsen (vanaf 860) stond in de late Middeleeuwen te boek als een politieke en economische eenheid waar geducht rekening mee moest worden gehouden.
- Vóór 860 hadden de Karolingers pogingen gedaan het gebied daadwerkelijk aan hun rijk te hechten.

- Na de onafhankelijkheid van Sachsen leverde de Sachsische adel vorsten voor een nogal heterogeen Duitsland.
- In 929 stichtte koning Hendrik de Vogelaar de burcht Meißen en daarmee ontstond ook de mark Meißen.
- In 1015 drongen Poolse troepen de mark binnen en belegerden de burcht, maar het was een vruchteloze actie.
- De macht van Meißen zou door het Wettiner geslacht vergroot worden.
- De Sachsische Broederoorlog (1541) was één van de oorzaken voor de teloorgang van Sachsen.
- Het gebied viel uiteen in kleine vorstendommen, zoals Sachsen Altenburg en Sachsen-Weimar.
- Het was een tijd van 'ieder voor zich'; familieleden stonden gewapend tegenover elkaar.
- Zelfs het protestantisme, mede door hertog Heinrich den Frommen verspreid, werd benut om de (katholieke) kerk als schatkist te benutten en de sacrale schatten te roven.
- Sachsen werd de belangrijkste protestantse staat van geheel Duitsland, met Dresden als protestants bolwerk.

Km 116 Uitrit 61 Schmöln	4
---------------------------------	--

Km 124 Uitrit 60 Ronneburg.	B7 Ronneburg.	4
	B7 Schmöln	

Km 130 Uitrit 59 Gera-Leumnitz	4
---------------------------------------	--

Km 127 Uitrit 58 Gera-Langenberg.	Gera – Weida.
	4

Gera ± 126.000 inwoners

- Als 'terminus Gera' in 995 voor het eerst genoemd, ligt de stad in het oosten van Thüringen aan de rivier de Weiße Elster.
- Zijn bloeitijd beleefde Gera nadat zich in 1569 Nederlandse protestantse vluchtelingen met nieuwe technieken voor de productie van laken in de stad hadden gevestigd.
- Tijdens WO II werd één tiende van de stad vernield; de wat gesloten, bebouwde markt met het rijk versierde renaissancestadhuis bleef echter behouden en behoort tot de mooiste van Thüringen.
- Niet ver daar vandaan staat de barokke Salvatorkirche uit 1720.
- Deze kerk bezit als één van de weinige in de wereld een Jugendstil-interieur.
- Het stamt uit 1903 en is rijk aan gestileerde plantenmotieven.
- Bijzonder trots zijn de inwoners van Gera op hun theater met zijn 350jarige geschiedenis.
- Het huidige gebouw uit 1902, ook Jugendstil, staat in het park van het stadsdeel Untermhaus, in het noordwesten van Gera.
- Vlak daarachter bevindt zich de voormalige Orangerie uit de tweede helft van de 18de eeuw, die nu voor tentoonstellingen gebruikt wordt.
- In de collectie hangen schilderijen van de in Gera geboren expressionist Otto Dix.
- Behalve de 'Christophorus' zijn er vooral vroege, onbekende werken te zien.
- Inzicht in de geschiedenis van de stad geeft het Museum für Geschichte, vlakbij het stadhuis; het Museum für Naturkunde ontdekt u naast de Salvatorkirche.

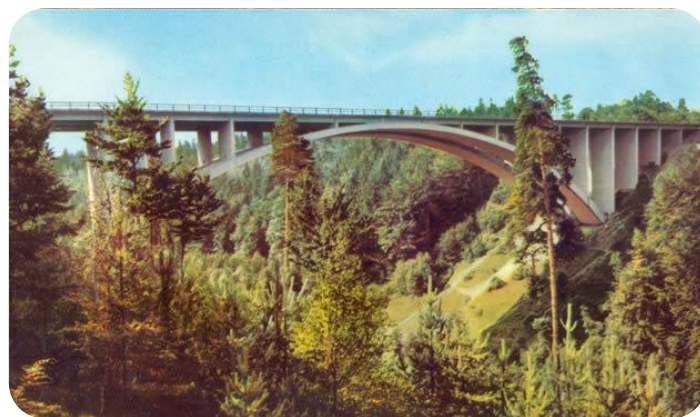
Km 143 Uitrit 57 Rüdersdorf	4
------------------------------------	--

Km 151 Uitrit 56a Hermsdorf-Ost	4
--	--

Km 153 Uitrit 56. Autobahn Kreuz: Hermdorferkreuz.	4	9	Leipzig.	4
	9	9	Hof.	

Teufelstal

- De snelweg voert er over het Teufelstal en het loont de moeite om de brug van dichtbij te bekijken.
- De Teufelstalbrücke gold in 1938, toen hij gebouwd werd, als topprestatie op het terrein van de bruggenbouwtechniek.
- Met één enkele hoog van 138 m overspant hij het dal en is daarmee nog steeds de langste eenbogige, betonnen brug van Europa.
- U kunt de auto bij de Raststätte Teufelstal neer zetten, de eerste parkeerplaats achter het Autobahnkreuz, richting Eisenach.
- Aan beide kanten van de snelweg loopt een paadje naar beneden, vanwaar u een goed overzicht heeft.

  Teufelstal. Km 156	Teufelstal. Km 156 4
---	--

Km 158 Uitrit 55 Stadtroda	4
-----------------------------------	--

Km 170 Uitrit 54 Jena-Lobeda.	B88 Jena.	4
--------------------------------------	------------------	----------

- Eén van de weinige oude gebouwen van Jena is het Rathaus aan de zuidwestelijke kant van het marktplein.
- Opmerkelijk daaraan is de 500 jaar oude klok met de Schnapphahn, een mannetje dat ieder vol uur naar een bal hapt die hem echter door een engel telkens weer onttrokken wordt.
- Bij de markt staat ook de Kirche St. Michael, bekend om haar 'Angelus Jenensis', een houten beeld uit de eerste helft van de 13de eeuw, dat Michaël voorstelt.
- Aan de Goetheallee ligt de Botanische Garten met in totaal 12.000 planten uit de hele wereld. Bijzonder interessant is het Alpinum.
- Het geeft met zijn nagemaakte minigebergtes en 2000 typische planten een aanschouwelijk overzicht van de flora in rotsige regio's.

Km 172 Uitrit 53 Jena-Göschwitz.	B88 Jena.	4
---	------------------	----------

Carl Zeiss Jena

- Dat de 'Jena Optical Works' (zoals het eigenlijk hoofddoel in de Amerikaanse kaarten omschreven was).
- Voor driekwart overeind bleven staan, ontpopte zich niet zozeer als een gelukkig toeval.
- Maar veeleer als het begin van een merkwaardige episode: de splitsing van het beroemde bedrijf in een kapitalistische en een socialistische tak.
- Enkele dagen nadat bekend werd dat de Zeisstichting volgens het verdrag van Jalta in handen van Rusland zou komen, begon op bevel van het 'Supreme Headquarter' de evacuering van het bedrijf.
- Onder het motto 'We take the brain' transporteerden de Amerikanen 125 medewerkers met hun gezinnen, research-, constructie- en patentpapieren naar Oberkochen in het Westduitse Württemberg.
- Het plan ook 1000 arbeiders en 2500 machines over te plaatsen mislukte door onvoldoende transportcapaciteit.
- Met deze scheiding begon een taaie ruzie om de naam en patenten van de Carl Zeisstichting.

- Veertig jaar lang procedeerde de onvrijwillige Zeiss tweeling in meer dan 60 landen, miljoenen werden aan advocaten besteed, totdat het zelfs de beide tegenstanders teveel werd en zij uiteindelijk de markt splitsten.
- In het westen verkochten de Oost Duitsers hun producten onder de naam `Jenoptik', terwijl Oberkochen onder het merk `Zeiss West Germany' optrad.
- In het Oostblok daarentegen was het precies andersom: hier concurreerde `Carl Zeiss Jena' met de `Opton'-producten van het Westduitse Zeiss bedrijf.
- Aan Carl Zeiss is - indirect - ook het symbool van Jena te danken: de 120 m hoge, ronde universiteitstoren op het marktplein.
- Oorspronkelijk zouden er twee van deze lelijke flats gebouwd worden, als kantoorruimte voor het Zeiss bedrijf.

Km 181 Uitrit 52 Schorba

4

Saaletal

- Het dal van de Saale is een romantisch, typisch Duits dal met bossen.
- Prachtige meanders en stuwmeren aan de bovenloop, en wijnbouw en stedenschoon aan de benedenloop (valt onder Sachsen-Anhalt).
- Beroemd is het dal vooral door zijn burchten, buitens en kastelen, die de rivier vanaf zijn bron in Beieren tot aan de monding in de Elbe begeleiden.
- Berucht is de rivier om zijn vervuiling, die tot de ergste in Europa behoort.

Km 184 Uitrit 51 Magdala

4

Km 190 Uitrit 50 Apolda.	B87 Apolda.	
	B87 Bad Berka.	

Apolda ± 29.000 inwoners

- Twee musea, een klokken- en een textielmuseum, kunt u in Apolda bezichtigen.
- De stad heeft een lange traditie op het terrein van het klokkengieteren.
- Het klokkenmuseum (Bahnhofstraße 41) toont de drieduizendjarige geschiedenis van dit ambacht.
- Nog niet zo lang geleden kon in een oud fabriekje het klokkengieteren zelf bekeken worden, nog volgens middeleeuwse technieken, maar de fabriek is onlangs gesloten.
- In Kapellendorf staat een goed bewaard een voorbeeld van een gotische, gebleven waterburcht.
- Het vijfhoekige bouwwerk uit de 12de eeuw is ronde burcht met slotgracht.

De Weimar-republiek

- Deze nieuwe republiek, waarin socialisten, democraten en het katholieke centrum de sterkste partijen vormden, zag zich allereerst voor de zware taak gesteld de wapenstilstand en vervolgens de vrede met de overwinnaars te sluiten.
- Bij de Vrede van Versailles (28 juni 1919) werden Elzas-Lotharingen en andere grensgebieden, benevens alle koloniën, afgestaan.
- Vooral de nieuwe oostgrens, waarbij Oost-Pruisen door de Poolse corridor van de rest van het rijk werd gescheiden, werd door vele Duitsers als ondraaglijk gevoeld.
- Het leger moest tot 100.000 man worden gereduceerd.
- De vloot mocht maximaal zes slagschepen van 10!000 ton, zes kruisers van 6000 ton en 24 torpedobootjagers hebben.
- Een nader uit te werken regeling voorzag in zeer hoge herstelbetalingen.
- Te Weimar was inmiddels een democratische constitutie uitgewerkt, die echter aan de president nog vrij grote invloed toekende.
- Eerste rijkspresident werd de socialist Friedrich Ebert.
- De eerste jaren vertoonden een beeld van economische ellende en politieke chaos.

- De communistische Spartakusopstand werd onderdrukt en aan de halfrevolutionaire raden kwam eveneens een eind.
- De regering zag in de verwarring haar voornaamste taak in het handhaven van de orde, waarvoor zij de steun van de oude legerkringen nodig meende te hebben.
- Daarmee verkregen de conservatiefmonarchale elementen al dadelijk weer een zekere invloed en de (overdreven) angst voor de bolsjewistische revolutie versterkte de invloed van de rechtse partijen al snel.
- Het jaar 1923 bracht een dieptepunt door de Franse Ruhrbezetting en de inflatie, die catastrofale gevolgen had en de hele economie ontwrichtte.
- Rechts-radicaal separatisme in Beieren, communistische woelingen in Thüringen en Saksen bedreigden de eenheid.
- In de komende jaren volgden echter een normalisering en verbetering van de toestanden.
- Ook internationaal kwam er ontspanning, o.a. door het Pact van Locarno (1925), geestesproduct van Stresemann en Briand, waarbij de verhouding tot de Entente verbeterd werd.
- Toch bleven de rechtse partijen, die door brede kringen werden gesteund, vreemd staan tegenover de democratie.
- De wereldcrisis van 1929 trof het land bijzonder zwaar.
- De werkloosheid ging met sprongen omhoog en bereikte in 1932 de 6 miljoen. Daarmee groeide het radicalisme van links, maar vooral van rechts aan tot een levensgroot gevaar voor de republiek.
- Dat gold vóór alles voor de Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei (NSDAP) van Adolf Hitler, die in 1930 107 zetels in de Rijksdag verwierf en daarmee de tweede partij werd (SPD 143 zetels).
- Gezien de felle tegenstellingen in de Rijksdag en de noodsituatie trachtten van 1930 tot 1933 enkele buitenparlementaire kabinetten (Brüning, von Papen en von Schleicher), steunend op het gezag van de oude rijkspresident von Hindenburg, die in 1925 Ebert was opgevolgd, de economische en politieke chaos de baas te worden.
- Daarbij werden de socialisten al spoedig uitgeschakeld en werd een reactionair beleid gevoerd.

- Toen in 1932 de NSDAP als sterkste partij uit de verkiezingen te voorschijn kwam, bleek echter spoedig dat haar demagogie en massa-aanhang elke regering verlamde die niet het risico van een militaire staatsgreep met de hulp van het leger aandurfde.
- Aangezien men dat risico niet wilde nemen, werd ten slotte Hitler rijkskanselier van een kabinet waarin naast enkele nationaalsocialisten ook Duits nationalen en partijloze conservatieven zitting hadden (30 jan. 1933).

Km 196 Uitrit 49 Weimar.	B85 Weimar.	4
	B85 Bad Berka.	

Buchenwald

- Achter de stad kunt in de verte de massieve klokkentoren zien van **Buchenwald**, op de Ettersberg (478 m).
- Herinnert een even monumentale als sombere beeldengroep, aan de voet van een massieve klokkentoren, aan het concentratiekamp Buchenwald, waar **56.000** mensen om het leven kwamen.

- Op het terrein van het kamp is een museum ingericht.

Km 200 Uitrit 48 Nohra.	Nohra.	4

Saaletal

- Het dal van de Saale is een romantisch, typisch Duits dal met bossen, prachtige meanders en stuwmeren aan de bovenloop,
- Wijnbouw en stedenschoon aan de benedenloop (valt onder Sachsen-Anhalt).
- Beroemd is het dal vooral door zijn burchten, buitens en kastelen, die de rivier vanaf zijn bron in Beieren tot aan de monding in de Elbe begeleiden.
- Berucht is de rivier om zijn vervuiling, die tot de ergste in Europa behoort.

  Eichelborn. Km 204	Eichelborn. Km 204 	4
---	---	--

Km 205 Uitrit 47b Viesselbach.	Eichelborn.	4

Km 208 Uitrit 47a Erfurt-Ost.	Klettenbach.	4

Km 218 Uitrit 46 Erfurt-West.	B4 Erfurt.	4
	Eischleben.	

Erfurt ± 212.000 inwoners

- Erfurt, in 742 door Bonifatius gesticht, is de grootste stad van Thüringen.
 - De gunstige ligging aan de `via regia', de belangrijkste verbinding tussen de Rijn en Rusland, bevorderde de handel met andere landen en leidde ertoe.
 - Dat Erfurt in de Middeleeuwen één van de machtigste en grootste steden van Duitsland werd.
 - Vooral op de handel met `Waid' (een plant waaruit een blauwe verfstof werd gewonnen) baseerde de stad haar welvaart.
-
- De bloeitijd was voorbij toen in de 17de eeuw het geïmporteerde indigo de oude verfstof verving.
 - Op de voormalige Waid-akkers begon men groente, graan en vooral bloemen te verbouwen.
 - In 1838 vond de eerste tuinbouwtentoonstelling plaats.
 - In 1958 werd door de Erfurters zelf een terrein van 100 ha ingericht, waarop sinds 1961 regelmatig internationale tuinbouwtentoonstellingen plaatsvinden.
 - Ook kreeg de stad al op een vroeg tijdstip betekenis als centrum van de wetenschap.
 - De universiteit, die in 1392 gesticht werd, is nauw verbonden met het werk van de reformator en hoogleraar Luther.

Km 218 Uitrit 45 Autobahn Kreuz: Erfurt.	4	71	Erfurt – Molsdorf.	4
	71	71	Nürnberg.	

Km 224 Uitrit 44. Neudietendorf.	Arnstadt	

Arnstadt ± 30.000 inwoners

- Deze plaats, gelegen in een landelijke omgeving aan de grens van het heuvelachtige voorland van het Thüringer Wald.
- Is bekend als Bach-stad: in 1703 aanvaarde deze musicus in Arnstadt zijn eerste betrekking als organist.
- De voormalige Neue Kirche werd naar hem vernoemd, een eenvoudige, gotische kerk, die in de 17de eeuw barokke galerijen kreeg.
- Het orgel is nog vrijwel origineel, alleen de buitenvleugels werden er later opgezet.
- Eén van de belangwekkendste 'sacrale bouwwerken van Thüringen is de Liebfrauenkirche.
- Deze basiliek uit de 13de-14de eeuw verenigt laatromance delen (zoals de souterrains van de westtorens en het schip) met gotische toevoegingen, zoals de buitenversieringen en het brede koor.
- De hoge, slanke pilaren van lichte kalksteen verlenen aan de kerk een bescheiden koele sfeer.
- Bezienswaardig zijn het laatgotische vleugelaltaar uit 1498 en een houten Madonna.
- In het barokke Neue Palais uit 1732 vindt u de poppenverzameling 'Mon Plaisir', die te danken is aan een gril van de toenmalige vorstin Augusta Dorothea.
- Vierhonderd poppen van was tonen in 84 op kleine schaal uitgebeelde kamertjes het leven aan het hof en van de gewone bevolking uit het begin van de 18de eeuw.

Km 231 Uitrit 43 Wandersleben.	Wandersleben.	

Km 239 Uitrit 42 Gotha.	B247 Gotha.	
	B247 Ohrdruf.	

Gotha ± 57.000 inwoners

- In de 18de eeuw werd de stad het centrum van de cartografie en geografie; bekend waren vooral de uitgeverijen Penhes en Haack om hun atlanten en landkaarten.
- Zo verbaast het niet dat zich juist in Gotha het enige cartografische museum ter wereld bevindt.
- Dit museum is in Schloß Friedenstein ondergebracht, dat u makkelijk kunt bereiken vanuit het marktplein.
- Het barokke slot werd in de 17de eeuw gebouwd om een vernietigde burcht te vervangen; de binnenruimtes zijn in de stijl van de barok, de rococo en het classicisme ingericht.
- Het Schloßtheater in de westelijke toren van het slot staat ook bekend als 'Eckhof-Theater': de acteur Conrad Eckhof had in 1774 op deze plaats het eerste theater met toneelspelers in vaste dienst opgericht.
- De technische middelen en de decors zijn in vrijwel originele staat behouden gebleven.
- Regelmatig vinden hier muziekconcerten plaats.
- Het theater maakt deel uit van het museum voor regionale geschiedenis en volkenkunde, dat tevens in Schloß Friedenstein is ondergebracht.

Km 247 Uitrit 41b Gotha-Boxberg	
---------------------------------	---

Gotha

- Hoewel Gotha reeds in de 8ste eeuw bestond, bleef de plaats tot in de 13de eeuw zonder noemenswaardige betekenis.
- Pas door de komst van de hout- en graanhandel in de 15de eeuw veranderde deze situatie.
- De stad werd in 1640 de residentie van de hertogen van Saksen-Gotha.
- In 1826 verenigden beide huizen zich weer en ontstond het huis Saksen-Coburg-Gotha, met de residentie in Gotha.
- **Het Belgische vorstenhuis stamt van dit huis af.**

Km 252 Uitrit 41a.Waltershausen.	Laucha.	

 ✕ 📍 Hörselgau. Km 249	4
---	--

Rennsteig. (Wereldberoemde wandelweg van Eisenach tot Boedapest)

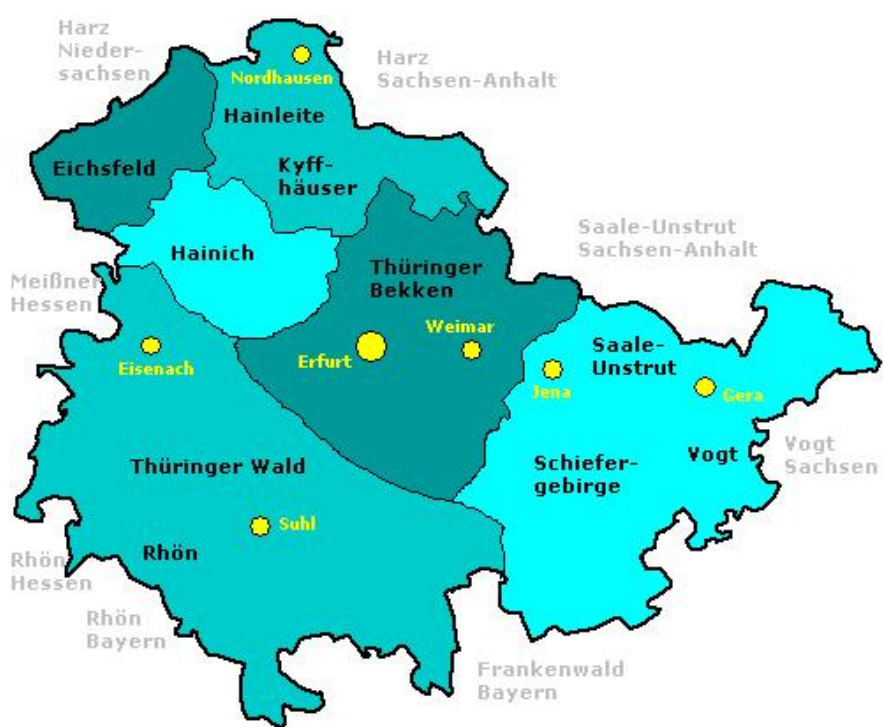
- Tegen de verwachting in heeft de naam van dit 168 km lange wandelpad niets te maken met 'rennen', hoewel er flink gewandeld en gejojgd wordt.
- De oorsprong van de naam gaat terug op het oude Duitse woord 'Rain', wat zoveel betekent als 'grens'.
- Lange tijd liep hier de scheidingslijn tussen Thüringen en het land van de Franken;
- dat is nu nog merkbaar, want langs de noordelijke helling spreken de mensen Thürings en aan de zuidkant een Frankisch dialect.
- In de Middeleeuwen diende de Rennsteig als handelsweg.
- Tegenwoordig maakt hij deel uit van het internationale wandelpad Eisenach - Budapest en geldt, relatief sneeuwzeker, in de winter als eldorado voor langlaufers.

 ✕ Kleiner Hörselberg. Km 265	4
---	--

Km 267 Uitrit 40b Walrershausen.	Wuttha – Farnrada.	4
---	---------------------------	--

Thüringer Wald

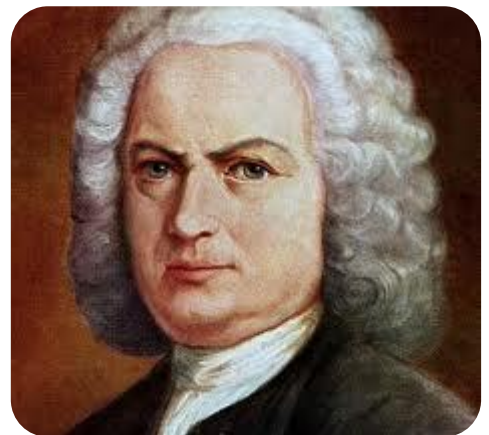
- Het Thüringer Wald is een zwaar bebost middelgebergte van bijna 1000 m hoogte: de Große Beerberg vormt met zijn 982 m de hoogste top.
- Het strekt zich in kaarsrechte lijn uit van Eisenach in het noordwesten tot Sonneberg en het Saaletal in het zuidoosten.

- Eigenlijk bestaat het uit twee gedeelten.
- Het westelijke deel wordt het Thüringer Wald in engere zin genoemd en reikt tot de lijn Schleusingen - Gehren.
- Het is vergelijkbaar met het Zwarte Woud in West-Duitsland, maar de kam is veel smaller (en dus steiler), doordat vele diepe rivierdalen tot vlak aan de kern in het gebergte dringt.
- Het oostelijke deel heet Thüringer Schiefergebirge.
- Schiefer betekent leisteen, wat gelijk het verschil aangeeft met het westelijke deel, dat uit hardere gesteentes bestaat.
- Het Schiefergebirge doet aan de Ardennen denken, ook een leisteengebergte:
- het is breder dan het Thüringer Wald, wat lager en afgeplatter en doorsneden door mooie rivierdalen.
- Over de hoogste toppen van beide delen loopt het oudste lange afstandstands wandelpad van Europa: de Rennsteig.
- Van Goethe stamt de bekendste routebeschrijving van dit in de zomer druk bewandelde pad.

Km 268 Uitrit 40a Eisenach-Ost.	B84 Stockhausen.	4
--	-------------------------	--

- In 1521 trok een zekere 'Junker Jörg' de Wartburg binnen.
- Het was de schuilnaam voor een jonge man, die door de Rijksdag te Worms vogelvrij was verklaard: de reformator Martin Luther.
- Zo'n 300 dagen bracht hij hier in absolute eenzaamheid door en vertaalde de bijbel uit het Grieks in het Duits.
- Hij heeft daarbij naar eigen zeggen "het volk in de mond gekeken" en zodoende een verenigende band geschapen, het Hoogduits, dat later een wezenlijke bijdrage leverde aan het ontstaan van één Duitse staat.
- In het Lutherhaus (Lutherplatz 8), een bekoorlijk, 15de eeuwse vakwerkhuis woonde vroeger de familie Cotta.
- Er was toen in Eisenach een bekende Latijnse School, waar leerlingen uit de omliggende streken opgeleid werden.

- De minder gesitueerde scholieren woonden in een armoedig internaat en trokken 's avonds, vooral in de tijd rond Kerstmis, zingend en biddend door de straten, om wat bij te verdienen.
- De jonge Luther was één van hen.
- Mevrouw Cotta raakte zeer onder de indruk van Luther, die met heldere knapenstem en een meeslepend enthousiasme zong.
- Ze besloot de jongen bij zich in huis te nemen.
- De kamers, waar Luther drie jaar lang woonde, zijn in vrijwel originele staat ingericht; schilderijen verduidelijken de ontwikkelingsweg van de toekomstige opstandeling.
- Verder kunt u hier verschillende Bijbeldrukken en geestelijke boeken uit de 16de eeuw bewonderen.
- Het gebouw herbergt bovendien het 'Deutsche Evangelische Pfarrhausarchiv'; deze tentoonstelling sluit als het ware aan bij Luther, die in 1525 trouwde tegen het celibaat in, om zijn kritiek daarop kracht bij te zetten.
- Een groep mensen deed later onderzoek naar de mogelijke gevolgen van het celibaat op mensen.
- Ook het tegendeel hebben zij nauwkeurig in kaart gebracht: zij legden een archief aan over markante persoonlijkheden, die uit dominee gezinnen voortkwamen en in geval van gedwongen celibaat nooit geboren zouden zijn.
- U komt namen tegen als Hermann Hesse, Georg Philipp Telemann, Albert Schweitzer, Johann Sebastian Bach en Johannes Calvijn.

Km 271 Uitrit 39b Eisenach-Mitte.	Mühlhausen.	4
--	--------------------	----------

Eisenach

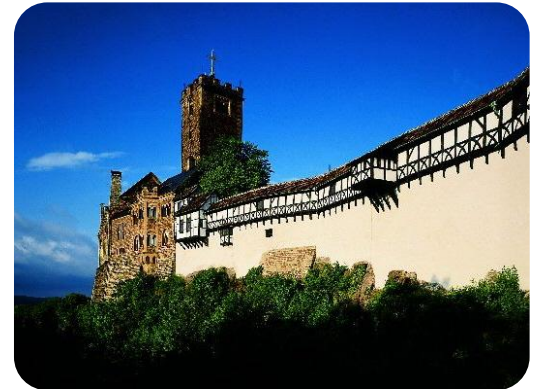
- De Eisenachse auto-industrie heeft een lange traditie.
- In 1898 ontstond een autofabriek, de Eisenacher Motorwerke (EMW), die samen werkte met de Bayerische Motor werke (BMW) in München.
- In Eisenach werd onder meer de `BMW Dixi' geproduceerd.
- Tegenwoordig is in het Automobil-Austellungspavillion (Wartburgallee) een tentoonstelling ondergebracht van enige oldtimers en verschillen de wagens uit de naoorlogse produktie, waaronder het allerlaatste `Wartburg'-model.

Km 274 Uitrit 39a Eisenach-West.	B7 Wehretal.	4
---	---------------------	----------

Eisenach ± 48.000 inwoners

- De naam van deze stad is nauw verbonden met één van de symbolen van de Duitse natie: de Wartburg (aan de rechterzijde boven op een berg te zien)
- Rond 1067 had Ludwig der Springer de Wartberg als plaats voor zijn nieuwe burcht uitverkoren.
- Om de burcht te mogen bouwen, moest hij, zo gaat de legende, zweren dat de grond de zijne was.
- De berg was echter geenszins van hem, dus liet de sluwe ridder een handvol aarde van zijn toenmalige bezit halen, ging erop staan en zwoer.
- Doch pas onder zijn nakomelingen werd de burcht gebouwd en rond 1150 volgde aan de voet van de heuvel de stichting van de stad `Isinacha'.

- Bekende namen zijn met de geschiedenis van Eisenach verbonden: de troubadours Walther von der Vogelweide en Wolfram von Eschenbach streden op de Wartburg om gunst en roem.
- Deze legendarische strijd inspireerde de componist Richard Wagner later tot zijn opera 'Tannhäuser'.
- Johann Sebastian Bach werd in Eisenach geboren; Luther vertaalde, in een klein kamertje hoog in de burcht, de bijbel uit het Grieks in het Duits en schiep daarmee de doorslaggevende voorwaarde voor één gezamenlijke, Hoogduitse schrijftaal.
- In 1777 bezocht Goethe de intussen in vergetelheid geraakte Wartburg, deed voorstellen voor het opknappen ervan en bewerkstelligde de herontdekking van de burcht.
- In 1817 trokken driehonderd Duitse studenten naar de historische plek, om hun onwil tegenover de onderdrukking van het volk en de versplintering van het land te demonstreren.
- Door de grote populariteit van de burcht zal het niet verbazen dat de naoorlogse auto-industrie ervan trachtte te profiteren: onder de naam 'Wartburg' werd hier 40 jaar lang de grote broer van de 'Trabant' geproduceerd.

Thüringen

- Alle anderen altijd een neuslengte vóór te zijn, dat beweren de Thüringers van zichzelf.
- Inderdaad was het 'Rijk der Thüringers' rond 500 de machtigste Germaanse staat in Midden-Europa - naast het Frankrijk, dat echter al snel voor het verdwijnen van die 'concurrentie' zorgde.
- Met hulp van de Saksen werd Thüringen in 531 door de Franken onderworpen.
- Tegen het eind van de 18de eeuw bestond het voormalige rijk uit 15 kleine staten die geen gesloten territoria vormden maar in meer dan honderd gebieden waren versplinterd.
- Voor één zo'n ministaatje was dat aanleiding om te spotten: "Gooit iemand de petroleumkan om, dan stinkt het hele vorstendom."
- Pas in 1920 verenigden de vorstendommen zich weer tot één Thüringen, met Weimar als hoofdstad.
- Toch is de trots van de Thüringers niet ongegrond.

- Op Oost Duitslands beroemdste burcht, de Wartburg, streden minnezangers als Walther von der Vogelweide en Wolfram von Eschenbach rond 1200 tijdens de legendarische 'Wartburgkrieg', een strijd om gunst en roem, met het gedicht als wapen.
- Rond deze gebeurtenis zijn kleurrijke verhalen gesponnen en de toenmalige graaf van Wartburg, Hermann I, dankt hieraan zijn naam als bevorderaar van de kunsten.
- Zijn schoondochter Elisabeth keerde zich echter van dit hoofse leven af en wijdde zich aan de armen en de zieken: 'het land van de Heilige Elisabeth' wordt Thüringen daarom ook wel genoemd.

Ramsberg. Km 275	4
-------------------------	--

Eisenach. Km 277	Eisennach. Km 277 4
Voormalige Grenskantoren.	

De Hereniging

- Met het aantreden van Michail Gorbatsjov als politiek leider van de Sovjet-Unie (maart 1985) begon, aanvankelijk nog onopvallend, beweging te komen in de schijnbaar vastgeroeste Oost–West-machtsverhouding in Europa.
- Niet alleen de regering in Bonn maar ook de socialistische oppositie spande zich in om de betrekkingen met de DDR en de daar regerende SED te intensiveren.
- Dit beleid van Wandel durch Annäherung, dat de leiders van de DDR een zekere respectabiliteit verleende, vond bij de DDR-bevolking maar matige waardering.
- In zijn regeringsverklaring van maart 1987 bracht bondskanselier Kohl de hereniging ter sprake.
- Op dat tijdstip werd daarop nog door de Sovjet-Unie afhoudend en door de DDR ronduit afwijzend gereageerd.
- De sterker wordende positie van de Bondsrepubliek als factor in de internationale betrekkingen dwong de DDR echter in te binden.
- Daarbij kwam bovendien dat de DDR-regering door haar oppositie tegen de Russische koers van glasnost en perestrojka in de Duits-Duitse relatie steeds zwakker kwam te staan.
- Tijdens zijn staatsbezoek aan de Bondsrepubliek (najaar 1987), tijdens hetwelk hij als bevriend staatshoofd werd ontvangen, beweerde Erich Honecker nog dat de grens tussen beide staten zou moeten verbinden in plaats van scheiden.

- In juni 1989 opperde de Sovjet-Russische leider Gorbatsjov, tijdens zijn staatsbezoek aan Bonn, de mogelijkheid van de afbraak van de Berlijnse muur, waartoe de Amerikaanse president Reagan al in 1987 had opgeroepen.
- Door de massale vlucht van DDR-vakantiegangers naar het westen in de zomer van 1989 raakte de Duitse kwestie in een stroomversnelling.
- Na de fluwelen omwenteling in de DDR in nov. 1989 en de afbraak van de Berlijnse muur trachtte de regering in Bonn de beoogde eenwording internationaal aanvaardbaar te maken.
- In het Westen vreesde men een machtig Duitsland en bleef men erop aandringen dat de toekomstige eenheidsstaat ingebed zou blijven in de westerse wereld.
- In het voorjaar en de zomer van 1990 werd in hoog tempo een groot aantal wetwijzigingen die een snelle hereniging mogelijk moesten maken door de Volkskammer van de DDR aangenomen.
- Op 18 mei werd door beide ministers van Financiën een staatsverdrag over economische, monetaire en sociale eenwording ondertekend (van kracht sinds 1 juli) en op 5 mei begon het twee-plus-vier-overleg tussen beide Duitslanden en de geallieerde mogendheden.
- De Sovjet-Unie gaf toe aan de wens van het Westen dat het nieuwe Duitsland ook na hereniging met de DDR lid zou blijven van de NATO.
- De Oder-Neisse-grens werd door zowel de Bundesrat als de Volkskammer erkend.
- Het recht op voorbehoud van de geallieerden voor Berlijn en Duitsland werd afgeschaft.
- In sept. 1990 fuseerde zowel de CDU (Christlich-Demokratische Union) als de SPD (Sozialdemokratische Partei Deutschlands) met hun resp. Oost-Duitse varianten.
- Op 3 okt. 1990 werd de hereniging van de Bondsrepubliek met de DDR door het van kracht worden van het Herenigingsverdrag bezegeld.

De Bondsrepubliek Duitsland 1949–1990

- De Bondsrepubliek Duitsland werd op 14 aug. 1949 gevormd uit de Amerikaanse, Britse en Franse bezettingszones van het voormalige Duitse Rijk.
- Met uitzondering van de westelijke sectoren van Berlijn en van Saarland.
- Krachtens de akkoorden uit 1950 werden de westelijke sectoren van Berlijn een Land van de Bondsrepubliek.
- Het door de Fransen bezette Saarland kwam op 1 jan. 1957 bij de Bondsrepubliek.
- Ten slotte bezegelde het Herenigingverdrag – dat op 3 okt. 1990 van kracht werd – de aansluiting (Beitritt) van de Duitse Democratische Republiek (DDR) bij de Bondsrepubliek Duitsland.
- De miljoenen die naar de Bondsrepubliek vluchtten uit de gebieden die na de Tweede Wereldoorlog werden toegewezen aan de Duitse Democratische Republiek (DDR), Polen, de Sovjet-Unie en Tsjecho-Slowakije, zorgden ook op het gebied van de sociale voorzieningen voor problemen.
- In de jaren vijftig werden zij onder de bevolking opgenomen (Eingliederung).
- De grote inspanningen die de regering zich op dit gebied getroostte en de opgaande conjunctuur leverden vluchtelingen ook later dezelfde status op als de burgers van de Bondsrepubliek.
- Als schadevergoeding werd de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog een vergoeding toegekend in de vorm van de Lastenausgleich: wie nog wat bezat, stond een deel daarvan af aan wie niets meer had.
- Ten slotte is er de Wiedergutmachung: uitkeringen aan de slachtoffers van het nationaalsocialistisch regime.
- Met Israël werd in 1952 een speciale regeling getroffen met betrekking tot hulp aan joodse vluchtelingen, voorts met 12 Europese staten over slachtoffers onder hun burgers.
- Tot 1988 is voor 77 miljard DM uitgekeerd; het eindbedrag zal ca. 85 miljard DM zijn.

Km 314 wordt km 281 Passage oude grens met de voormalige DDR

Km 316 Uitrit 38 Herleshausen	4
--	--

- Bij Herleshausen (met het 16de eeuwse Schloss Augustenau) één van de weinige grensovergangen naar de DDR.
- Vanuit dit plaatsje ziet u de opmerkelijke Brandenburg aan de overkant van de Werra liggen.
- Ten oosten van Herleshausen ligt in Thüringen de stad Eisenach met zijn beroemde Wartburg, het slot van de Thüringse landgraven.
- Een excursie naar deze dichtbijgelegen plaats (bekend als automerk) is beslist de moeite waard.
- Er dwars doorheen liep de 'innerdeutsche' grens tussen BRD en DDR: een brede strook, die veertig jaar lang verboden terrein was.
- De geslotenheid van deze grenszone heeft veel menselijke frustratie veroorzaakt,
- Maar tevens een gunstige invloed gehad op de lokale flora en fauna -een vrucht (met bittere bijmaak) die de reiziger kan plukken nu de Muur verdwenen is.

III X 📷 Herleshausen. Km 316	4
--	--

Km 320 Uitrit 37 Wommen.	B400 Breitzbach.	4
---------------------------------	-------------------------	--

Km 329 Uitrit 36 Gerstungen.	Untersuhl – Berka.	4
-------------------------------------	---------------------------	--

Km 331 Uitrit 35 Wildeck-Obersuhl.	Riegelsdorf.	5
---	---------------------	--

Bouwen met hout en leem

- Nergens in Duitsland staan zo veel en zulke gevarieerde vakwerkhuisen als in Hessen.
- Hier zijn ze niet alleen zwart en wit, maar komt u ook rode, gele, bruine en blauwe tegen.
- Als u ze zo bij elkaar ziet, is het net of ze er altijd al hebben gestaan.
- Deze bouwwijze met hout en leem werd echter pas in de 14de eeuw overgenomen uit Italië.
- De meeste bewaard gebleven vakwerkgebouwen zijn neergezet na de Dertigjarige Oorlog (1618-1648), toen er veel verwoest was.
- Het principe van de vakwerkconstructie wordt ook toegepast bij de bruggenbouw.
- Balken en staven worden in recht- en driehoeken verbonden tot een onwrikbaar geheel.
- Verdieping voor verdieping verbinden de timmerlieden de horizontale regels, de verticale stijlen en de schuine schoren tot een stevig raamwerk.
- De gaten worden daarna opgevuld met een vlechtwerk van takjes en leem, het vitswerk, of soms met bakstenen.
- Traditioneel wordt de leem witgekalkt en maakt men de balken bruin met een mengsel van ossenbloed en kleurstof.
- Er kan ook zwarte of rode beits gebruikt worden, en in katholieke gebieden blauwe verf (de kleur van de heilige maagd).
- De bewoners voegen vaak (bijbel)spreuken en in de balken uitgesneden figuren toe.
- De hele gevel wordt ook wel bekleed met leisteen of een soort sierasfalt.
- Het gebouw op de illustratie is samengesteld uit de belangrijkste elementen en motieven in de vakwerkbouw.
- Ook vakwerkhuisen vertonen stijlfiguren van de Renaissance of barok.
- De vakwerkbouw maakte los daarvan een geheel eigen ontwikkeling door.
- Daarbij domineerde eerst de functionaliteit en namen later de versierende elementen toe.
- Zo verschenen V-vormen, andreaskruisen en ruiten op de gevels.

Km 338 Uitrit 34 Wildeck-Hönebach	Bebra.	

- Rond Bad Hersfeld kunt u enkele bijzondere dorpskerkjes bezichtigen.
- De Pfarrkirche van Ronshausen, in noordoostelijke richting, heeft een ongewoon houten interieur, dat uit het begin van de 19de eeuw dateert.
- Zuidelijker ligt het gehucht Mansbach in de gemeente Hohenroda.
- De 17de eeuwse parochiekerk is met zijn Corinthische zuilen een van de merkwaardigste protestantse kerken in Hessen.
- Rasdorf, weer enkele kilometers zuidelijker, is een 13de eeuwse kloosterkerk rijk voorzien van prachtig bewerkte kapitelen van een eeuw eerder.
- In Burghaun, ten zuiden van Bad Hersfeld, bevinden zich twee fraaie barokkerken die naast elkaar zijn opgetrokken.

Km 345 Uitrit 33 Friedenwald.	B62 Friedenwald.	

- De mooie ruïne van de 15de eeuwse waterburcht Friedewald ligt aan de weg van Hersfeld oostwaarts naar Philippsthal aan de Werra ± 3000 inwoners.
- Rond dit plaatsje bevinden zich aan weerszijden van de vroegere grens met de DDR heel wat horizonvervuilende kakmijnen.
- De aardige 12de eeuwse romaanse kloosterkerk in Philippsthal zelf is verbonden met een rond 1700 gebouwd slot.

Km 257 Uitrit 32 Bad Hersfeld.	B27 Bad Hersfeld.	5
---------------------------------------	--------------------------	--

Bad Hersfeld ± 30.000 inwoners

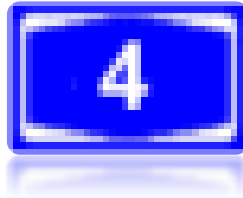
- Deze interessante industriestad met tussen Fulda en Kassel ontwikkelde zich dankzij veel historische gebouwen en enkele mineraalhoudende bronnen in de 20ste eeuw tot een waar toeristenoord.
- De belangrijkste bezienswaardigheid van deze plaats is het klooster.
- Deze Benedictijnenabdij St. Wigbert, St. Simon und Juda werd al in de 8ste eeuw gesticht door bisschop Lidlus uit Mainz.
- De romaanse kerk die de oorspronkelijke moest vervangen, werd in 1144 in aanwezigheid van keizer Konrad III gewijd.
- De resten doen elke juli en augustus dienst als sfeervol openluchttheater voor de Hersfelder Festspiele.
- Een deel van de 12de eeuwse stadsmuur staat nog overeind.
- In het stadje staan behalve deze souvenirs uit de Middeleeuwen veel vakwerkhuisen en monsterlijke warenhuizen uit de jaren zestig.
- Aan de Kirchplatz staat het mooie Küsterhaus uit 1480.
- Het raadhuis is eind 16de eeuw aan hetzelfde plein opgetrokken in de stijl van de Weserrenaissance.

Km 367 Uitrit 86 Autobahn Dreieck: Kirchheimer.	4	7 Kassel - Würzburg.	5
	7	7 Erfurt-Dresden.	

Duitsland

Deel 2

Dresden Heerlen

Dresden de bezienswaardigheden

Deel 1 De A4 van ABK Dresden tot ABK Kirchheim (A7 - A4)

Deel 2 De A4 van ABK Kirchheim (A7 - A4) ABK Wetzlar via de A5

Deel 3 De A4 van ABK Wetzlar tot ABK Koln Ost (via de A3)

Deel 4 De A4 van ABK Koln Ost (A3) tot Heerlen

Km 368 Uitrit 87 Kirchheim.	B454	Niederlau.	5
	B454	Oberlau.	

Reiboldshausen

- Bij Reiboldshausen ligt niet ver van de snelwegsplitsing van de A7 en de A4 een stuwmeertje voor waterrecreatie.
- Rotenburg ± 14.000 inwoners is een schilderachtig stadje ten noorden van Bad Hersfeld, stroomafwaarts aan de Fulda.
- Dit verblijfplaatsje heeft dankzij de vele 16de-18de eeuwse vakwerkhuisen nog steeds een fraai historisch karakter.
- Tussen 1570 en 1607 verrees het renaissancistische slot.
- Het Kreisheimatmuseum in het Weissen Haus naast het slot is open op woensdag, vrijdag- en zondagmiddag.

 ✕ 📄 Kirchheim. Km 377	5
---	--

Km 372 Uitrit 88 Autobahn Kreuz: Hattenbacher.	5	7 Fulda.	5
	7		

Berfa. Km 387	✕	📄	 	5
----------------------	--	--	--	--

Km 392 Uitrit 2 Alsfeld-Ost.	B62	Alsfeld.	45
	B62	Eifa.	

- Eén van de fraaiste burchten van Hessen staat ruim 15 km ten oosten van Alsfeld bij het plaatsje Breitenbach.
- De kern van Burg Herzberg verrees eind 13de eeuw op een 508 m hoge basaltrots.
- In 1493 werd de 'Hochburg' om de oude kern heen gebouwd en rond 1560 volgden de in vakwerkstijl aangelegde woonvertrekken.
- Het kasteel biedt een magistraal uitzicht op de Vogelsberg en het Knüllgebirge.

Km 396 Uitrit 3 Alsfeld-West.	Alsfeld.
	5

Alsfeld ± 19.000 inwoners

- Het fraaie, grotendeels nog middeleeuwse uiterlijk en de gunstige ligging aan het riviertje de Schwalm maken deze kleine stad een geliefd vakantie- en conferentieoord.
- Van de 24 zorgvuldig gerestaureerde gotische vakwerkhuisen is het oudste al in de 14de eeuw opgetrokken.
- In de 8ste eeuw lag hier in het dal van de Schwalm al een kleine nederzetting.
- De Thüringse landgraven vestigden er enkele eeuwen later een handelsplaatsje, dat in 1222 stadsrechten kreeg.
- Het viel 25 jaar later in handen van de graven van Hessen.
- Onder hen groeide de betekenis van Alsfeld in de streek.

 Pfefferhöhe. Km 396	Pfefferhöhe. Km 396
--	--

Na deze uitrit passeren wij de Marchenstrasse die van Hanau tot aan Bremen loopt.

- **Grimm, Wilhelm** (Hanau 24 febr. 1786 – Berlijn 16 dec. 1859),
- Duits taalkundige, broer en onafscheidelijk medewerker van Jakob Grimm, werd evenals deze in 1837 wegens zijn liberale opvattingen als hoogleraar te Göttingen afgezet.
- Was zijn broer vooral geniaal op het gebied van de taalkunde, hij onderscheidde zich als fijnzinnig literair bewerker van sprookjes en als kenner van de Duitse heldensage en middeleeuwse poëzie.

Märchen · Sagen · Legenden

Km 419 Uitrit 6 Homberg (Ohm).	Atzenhain.	
	Lehnheim.	

Homberg (Ohm)

- Dit karakteristieke Hessische stadje met 14.000 inwoners ligt aan de voet van een basaltberg met een oorspronkelijk 13de eeuwse burchtruïne.
- Het kwam tot ontwikkeling door zijn ligging aan de 'Lange Strasse', de handelsroute tussen Kassel en Frankfurt.
- In 1526 werd op de 'Homberger Synode' besloten dat Hessen officieel protestants zou worden.
- De synode onder leiding van landgraaf Philips de Grootmoedige vond plaats in de Marienkirche, een gotische hallenkerk met een torenspits en galerij uit de Renaissance.
- Van de vele vakwerkhuisen aan het marktplein is het in 1480 gebouwde, sterk naar voren uitkragende Gasthaus zur Krone een van de fraaiste.

Km 424 Uitrit 7. Grünberg.	Grünberg.	
	Rabenau.	

   Reinhardshain. km 426	Reinhardshain. km 426 	
--	--	---

Hessische Bergland

- De belangrijkste ingrediënten van het Hessische Bergland zijn landerijen, burchten, bomen, bronnen, vulkanische bergen, vakwerkhuisen en nog eens vakwerkhuisen.
- Niet voor niets konden de gebroeders Grimm in de 19de eeuw in dit gebied hun sprookjes optekenen.
- Van het kasteel van Sreinau in het zuiden tot het grote Rheinhardswald in het uiterste noorden vonden de twee letterkundigen in deze omgeving een rijke inspiratiebron voor hun romantische verhalen.
- Door de - vooral sinds de Tweede Wereldoorlog - geïsoleerde ligging is het gebied economisch weinig geëxploiteerd, waardoor u nog steeds kunt proeven van de enigszins sprookjesachtige sfeer.
- Deze streek tegen de voormalige grens met de DDR wordt niet zo druk bezocht.
- Alleen de steden Kassel, Fulda, Arolsen en Bad Wildungen en het gebied rond de Eder Stausee en de Vogelsberg genieten enige bekendheid.

Km 432 Uitrit 8 Autobahn Dreieck: Reiskichener.	<div style="border: 1px solid blue; padding: 2px; width: 20px; margin: 2px auto;">5</div> <div style="border: 1px solid blue; padding: 2px; width: 20px; margin: 2px auto;">480</div>	Aansluiting met de 480 Gießener Nordkreuz.	<div style="border: 1px solid blue; padding: 2px; width: 20px; margin: 2px auto;">5</div>
---	---	--	---

Km 432 Uitrit 9 Reiskirchen.	B49 Gießen.	<div style="border: 1px solid blue; padding: 2px; width: 20px; margin: 2px auto;">5</div>
	B48 Reiskirchen – Grünberg.	

Km 440 Uitrit 10 Frenwald.	B457 Gießen.	<div style="border: 1px solid blue; padding: 2px; width: 20px; margin: 2px auto;">5</div>
	B457 Lich.	

!!! Kiosk Garbenteich. Km 433	Kiosk Garbenteich. Km 433 !!!	<div style="border: 1px solid blue; padding: 2px; width: 20px; margin: 2px auto;">45</div>
---	---	--

Km 186 Uitrit 35 Autobahn Kreuz: Gambacher.	<div style="border: 1px solid blue; padding: 2px; width: 20px; margin: 2px auto;">45</div> <div style="border: 1px solid blue; padding: 2px; width: 20px; margin: 2px auto;">5</div>	Aansluiting 5 waarvan het wegnummer	<div style="border: 1px solid blue; padding: 2px; width: 20px; margin: 2px auto;">45</div>
	Overgaat in de 4 richting Erfurt-Dresden volgen		

Onderstaande km en uitrit nummers zijn de aanduiding van de 45 Dortmund - Aschaffenburg

Km 177 Uitrit 33 Autobahn Kreuz: Gießener	<div style="border: 1px solid blue; padding: 2px; width: 20px; margin: 2px auto;">45</div>	A485 Gießen-Süd.	<div style="border: 1px solid blue; padding: 2px; width: 20px; margin: 2px auto;">45</div>
	A485		

Km 175 Uitrit 32 Gießen.	Gießen.	<div style="border: 1px solid blue; padding: 2px; width: 20px; margin: 2px auto;">45</div>
	Hüttenberg.	

Gießen ± 72.000 inwoners

- Deze oude universiteitsstad, exclusief 30.000 studenten, werd in de Tweede Wereldoorlog voor een groot deel verwoest.
- Omdat alleen de belangrijkste gebouwen in hun originele staat zijn teruggebracht, heeft Giessen tegenwoordig geen grote aantrekkingskracht op toeristen.
- De stad op de linkeroever van de Lahn is echter wel een knooppunt van spoorlijnen en heeft een aantrekkelijke winkelpromenade.
- Het is een belangrijk economisch en industrieel centrum in het uiterste noorden van de Wetterau, het gebied ten noorden van Frankfurt.
- **Giessen is trots op de chemicus Justus von Liebig (1803-1873).**

- Aan de universiteit hier ontwikkelde hij tussen 1824 en 1852 de theorie dat organische stof aan dezelfde wetten onderhevig is als anorganische stof.
- Hij verrichtte baanbrekend werk voor het gebruik van mineralen in de landbouw en de ontwikkeling van fermentatiemethoden en geldt als de uitvinder van de kunstmest.
- Het Liebig-Museum toont zijn werk en de universiteit draagt tegenwoordig zijn naam.
- De laatste instelling is deels ondergebracht in het Neue Schloss.
- Dit slot werd in 1537 in vakwerkstijl gebouwd naar voorbeeld van het raadhuis van Alsfeld.

Km 171 Uitrit 31 Münchzhausen	45
--------------------------------------	---

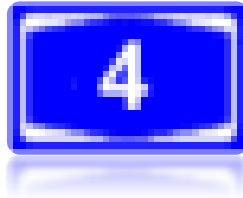
Km 168 Uitrit 30 Wetzlar-Ost.	B49 Wetzlar.	45
--------------------------------------	---------------------	---

Wetzlar ± 55.000 inwoners

- Deze stad met was van eind 12de eeuw tot begin 19de eeuw een vrije rijksstad, alleen verantwoording schuldig aan de Duitse keizer.
- In de stad staat de bekende Leica en Hendsoldt camera en lenzen fabriek;
- Die relatieve bestuurlijke vrijheid bracht, in combinatie met het lidmaatschap van stedenbonden, grote economische voordelen.
- De prestigieuze bouwwerken in de stad getuigen van de rijkste perioden.
- De schaarste aan monumentale gebouwen uit de 15de tot 17de eeuw verraadt dat de stad een faillissement in 1370 maar langzaam te boven kwam.
- Wetzlars hoogtepunt lag na 1693, toen de hoogste Duitse rechtbank uit het door de Fransen bedreigde Speyer hierheen werd verplaatst.
- Dit Reichskammergericht trok invloedrijke mensen aan, waardoor Wetzlar een belangrijke culturele positie innam totdat de Fransen de rechtbank in 1806 sloten.
- In de periode dat hij als jurist aan het hooggerechtshof praktijkervaring wilde opdoen, liet de dichter Goethe zich hier inspireren tot zijn beroemde romantische werk "Die Leiden des jungen Werthers".

Duitsland

Deel 3

Dresden Heerlen

Dresden de bezienswaardigheden

Deel 1 De A4 van ABK Dresden tot ABK Kirchheim (A7 - A4)

Deel 2 De A4 van ABK Kirchheim (A7 - A4) ABK Wetzlar via de A5

Deel 3 De A4 van ABK Wetzlar tot ABK Koln Ost (via de A3)

Deel 4 De A4 van ABK Koln Ost (A3) tot Heerlen

Km 163 Uitrit 29 Autobahn Kreuz: Wetzlar.	45	480	Wetzlar.	45
	480			

We passeren de rivier de Lahn

- Ontspringt in het Rothaargebergte op een hoogte van 633 meter
- Het stroomgebied omringt het gehele Westerwald;
- Stroomt bij Niederlahnstein in de Rijn
- De rivier is 218 km lang maar hemelsbreed slechts 80 km lang

Km 155 Uitrit 28 Ehringhausen	45
-------------------------------	----

   Katzenfurt. Km 153	45
--	----

Km 147 Uitrit 27 Herborn-Süd.	B277	Herborn.	45
-------------------------------	------	----------	----

Km 144 Uitrit 26 Herborn-West	45
-------------------------------	----

Herborn

 ± 10.200 inwoners

- Ten zuiden van Dillenburg ligt de stad Herborn, ook met een slot van de graven van Nassau.
- In 1630 werd het vernieuwd en sinds 1930 is er een evangelisch seminarium gevestigd.
- De Hohe Schule, het in 1591 tot hervormde Theologische Hogeschool verbouwde oude raadhuis uit 1324, was tot 1817 de 'kleinste universiteit van Duitsland'.
- Het Regionaalmuseum van Herborn bevat naast de collectie over de streek- geschiedenis een expositie over de luchtgevechten in de Tweede Wereldoorlog.
- Herborn is zeer rijk aan vakwerkhuisen, sommige bedekt met leisteen.
- Een bijzonder fraaie is het nieuwe raadhuis uit 1590 aan de markt, waar meerdere huizen van kunstig houtsnijwerk zijn voorzien.
- Aan de zuidoostzijde van het stadje ligt de landstreek Die Hörre met het verblijfplaatsje Mittenaar in het leuke dal van de Aar.

Dollenberg. Km 142 	45
--	----

Km 135 Uitrit 25 Dillenburg.	Dillenburg.	
-------------------------------------	--------------------	---

Dillenburg

- De geschiedenis van deze stad is onverbreekelijk verbonden met die van Willem van Oranje.
- Deze graaf van Nassau werd hier in 1533 geboren en keerde er een paar maal terug tijdens zijn strijd tegen de Spaanse tirannie in de Nederlanden.
- Om deze beroemde vorst te eren, heeft men in Dillenburg tussen 1872 en 1875 op de plaats van zijn verwoeste geboortslot een grote toren gebouwd die zijn naam draagt en de aanblik van het hele stadje ± 10.000 inwoners domineert.
- Het gezellige plaatsje aan de Dill, een zijriviertje van de Lahn, werd in de 13de eeuw gesticht bij het kasteel dat in die tijd door graaf Hendrik II van Nassau was uitgekozen als zetel van een belangrijke tak van dit adellijk huis.
- Het Schloss van Dillenburg, waarvan de eerste delen werden gebouwd rond 1240, was van de 15de tot de 18de eeuw een van de grootste van Duitsland.
- Het is nog te zien aan de drie verdiepingen kazematten (ondergrondse, bomvrije gewelven) uit de 15de-16de eeuw.
- Tijdens oorlog konden er duizenden soldaten in leven.
- In 1760 werd de vesting door de Franse generaal De Brogue overwonnen.
- Zijn troepen maakten het slot toen met de grond gelijk.
- De al genoemde Wilhelmsturm werd in de 19de eeuw in sierlijke neogotische stijl gebouwd op het hoogste punt van de vesting.
- Het Oranien-Nassauische Museum in de toren schenkt aandacht aan dit adellijke geslacht en de geschiedenis van het slot.

Km 127 Uitrit 24 Haiger-Burbach.	B54 Haiger.	
	Burbach.	

Het dal van de Dill

- De Dill ontspringt een kleine 15 km ten zuidwesten van Dillenburg in het Hohe Westerwald, dicht bij de 654 m hoge Stegskopf (met uitzichttoren).
- In dit gebied is de Fuchskaute, een paar kilometer naar het zuiden, de hoogste top met 657 m.
- Stroomafwaarts langs de Dill komt u terecht in het oude stadje Haiger (± 6700 inwoners), ten westen van Dillenburg.
- Het bestond al in 778, maar het bezit nog maar weinig monumenten uit het verleden.
- Het koor van de laatgotische Mariakirche uit 1500 bevat fresco's van het lijdensverhaal.
- Ze werden waarschijnlijk geschilderd door Jan van Leyden.
- U verneemt meer over het verleden van het plaatsje in het Heimatmuseum.
- In het bij Haiger behorende Seelbach bevindt zich een linnenmuseum.

Km 118 Uitrit 23 Wilnsdorf.	Wilnsdorf.	
	Neunkirchen.	

- Bij het ten zuidoosten van Siegen gelegen plaatsje Wilnsdorf vindt u aan de voet van de 579 m hoge Kalteiche nog enkele middeleeuwse mijnen.
- Uit dit plaatsje stamt misschien ook de smid Wieland, die rond het jaar 1100 tot in Engeland bekend was om zijn vakkundig gemaakte bekers.
- Ook tussen Neukirchen en Siegen liggen oude mijnen. We naderen het Westerwald en volgen dit tot voorbij Gießen

Westerwald, Lahn & Taunus

- Het schilderachtige reviertje de Lahn baant zich van uit het Rothaargebergte via Marburg en Gießen een weg tussen twee nogal verschillende gebieden, die beide behoren tot het Midden - Rijnlandse leisteengebergte.
- Het noordelijke Westerwald wordt gekenmerkt door een weids, glooiend landschap, terwijl de zuidelijkere Taunus met zijn smalle dalen een veel bergachtiger indruk maakt.

- Op veel plaatsen in het Westerwald en de Taunus komt u resten tegen van een nog veel ouderverdedigingswerk.
- De 'Limes', de Romeinse grensverdediging tussen Rijn en Donau, liep vanuit Bad Hönningen door het westen en zuiden van dit gebied naar de Mam.
- De wachttorens en legerplaatsen langs deze grens boden tussen de 1ste en de 3de eeuw bescherming aan de provincie 'Germania Superior'.

Km 113 Uitrit 22 Siegen-Eisern.	Siegen-Süd.	45
--	--------------------	---

Siegerland

- De streek rond Siegen wordt gekenmerkt door twee uitersten: veel industrie en toch natuurschoon.
- De industrie vestigde zich hier bij de ijzermijnen.
- Al in de tijd van de Kelten, zo'n 2500 jaar geleden, werd hier ijzererts gevonden.
- De ijzermijnen zijn inmiddels alle gesloten.
- Aan de tijd dat er nog erts omhoog werd gehaald, herinneren her en der de oude groeven en smederijen.
- Door de ambachtslieden niet toe te staan hun geboortestreek te verlaten, probeerde men in de Middeleeuwen het geheim van de smid in het Siegerland te houden.

Km 108 Uitrit 21 Siegen.	B54 Siegen.	45
	B62 Mudelsbach – Bentzdorf.	

Siegen

- **Geboortestad van Peter Paul Rubens.**
- Siegen is de voormalige residentie van de vorsten van Nassau-Siegen, verwant aan de Nederlandse Koninklijke familie.
- Het tot 1742 door de katholieke tak van dit geslacht bewoonde Obere Schloss, ten oosten van het station, is één van de weinige historische bouwwerken in de stad.
- Bij dit kasteel, waarvan het oudste bewaard gebleven deel (het Bischofhaus) werd gebouwd rond 1520, treft u nog delen aan van de oorspronkelijke vestingwerken uit de 13de eeuw.
- In het slot is het Siegerland Museum ondergebracht.
- In de kelder kunt u door nagebouwde mijngangen dwalen.

- In de zalen herinneren oude voorwerpen aan de verwerking van ijzer sinds het La Tène-tijdperk (ongeveer 450 v. Chr.).
- De schilderijencollectie omvat portretten van de Nassaus, onder wie Willem de Zwijger en zijn gezin, en acht doeken van de in Siegen geboren Peter Paul Rubens (1577-1640), waaronder de 'Graflegging van Christus'.
- De herbouw van zijn geboortehuis staat in de Untere Metzgestrasse.
- Het Untere Schloss verrees op de plaats van een voormalig klooster.
- Na een conflict woonde hier vanaf 1525 de protestantse tak van het huis Nassau-Siegen.
- Deze stad met ± 100.000 inwoners is het economische centrum van een belangrijk industriegebied.
- Al vóór de jaartelling werd hier het ijzererts verwerkt dat in de omgeving in de bodem zit.
- Zware bombardementen tijdens de Tweede Wereldoorlog vernietigden de meeste schilderachtige steegjes en straten in deze stad aan de Sieg.
- Die in de oude bovenstad zijn echter grondig herbouwd.

Km 100 Uitrit 20 Freudenberg.	Freudenberg.	
	Lindenberg.	

Freudenberg ± 15.000 inwoners

- De roem van Freudenberg, in het westen van het Siegerland, begon met de verwoestende brand van 1666.
- Tijdens de planmatige opbouw ontstond de Alte Flecken, een wijk met vakwerkhuisen die een ongebruikelijke eenheid vertoont.
- Aan vier parallel tegen een heuvel gelegen straten bouwde men een prachtige 'Gesamtanlage' vol sfeer en fraaie doorkijkjes.
- De geschiedenis ervan verneemt u in het Stadtmuseum aan de Mittelstrasse 4.
- Een plaats die zoveel bezoekers trekt, is vanzelfsprekend goed voorzien van café-restaurants, terrasjes en accommodatie.
- Van de vroegere burcht Freudenberg, in bezit van de graven van Nassau, resteert alleen een verdedigingstoren.
- Hij is omgebouwd tot de kerktoren die boven de vakwerkwijk uitsteekt.

- Ongeveer 10 km ten westen van Freudenberg staat op de grens met het Bergische Land de goed bewaard gebleven 16de eeuwse waterburcht Schloss Crottorf.
- Bij dit slot ligt een wildpark.

Olpe ± 24.000 inwoners

- Niet ver van 'Autobahnkreuz Olpe' ligt deze districtshoofdstad met, waar metaalindustrie de grootste werkgever is.
- De ruim opgezette plaats aan de zuidpunt van de Bigge Stausee vormt het centrum van een groot recreatiegebied.
- Om zijn vele lindebomen heet Olpe ook wel de 'Lindenstadt'.
- De plaats bestond al in de 12de eeuw, toen zij tot de invloedssfeer behoorde van Keulen.
- De bisschop verleende de nederzetting in 1311 stadsrechten.
- Van de middeleeuwse bebouwing resteert door stadsbranden weinig meer dan delen van de oude stadsmuur.
- U vindt ze onder andere bij de St. Martinuskirche, het belangrijkste historische monument van de stad.
- De fraai geornamenteerde gotische façade van deze aan de beschermheilige van Olpe gewijde kerk is opgetrokken uit baksteen.
- De rondvaartboten varen vanuit Olpe over het Bigge-stuwmeer naar Attendorn (meer over de omgeving: zie onder Attendorn).

De zure regen en het stervende woud

- Het echte woud, het natuurlijke oerbos, is in het Sauerland zeer schaars geworden.
- Toch is de streek grotendeels bedekt met bos.
- Bosbouw en recreatie zijn er belangrijke middelen van bestaan.
- De groene heuvels staan echter bloot aan gevaren, waarvan de zure regen het belangrijkste is.
- De reiziger kan verschillende veranderingen in het karakter van de wouden zelf waarnemen.
- De oorspronkelijke, langzaam groeiende loofbossen zijn grotendeels vervangen door commercieel aantrekkelijkere naaldbomen.
- Naaldbomen kunnen verkocht worden als kerstboom, of leveren populaire, goedkope houtsoorten als vuren en grenen.
- Herfstkleuren zijn zeldzaam geworden in het bos.

- Bovendien vallen in de hoger gelegen delen van de bossen steeds meer kale plekken door de afdalingshellingen voor de steeds populairdere wintersport in dit gebied.
- Ernstiger dan deze uiterlijke veranderingen is dat zure regen ook de kwaliteit van het bos sterk aantast.
- Van de fijnsparren, de leverancier van vurenhout, is nog maar 6% gezond.
- Zure regen is een zeer ingewikkelde vorm van luchtverontreiniging, die zijn vernietigende werk ook voortzet als het droog is.
- Omdat bomen één groot luchtfilter zijn, krijgen ze vervuilende elementen in de lucht, zoals zwaveldioxide en stikstofoxide, in grote concentraties naar binnen.
- Als het regent, ontvangen de bomen via het water bovendien zware metalen zoals lood, en vuile stofdeeltjes.
- Als deze effecten zich opstapelen, kan een boom uiteindelijk nauwelijks meer groeien.
- U herkent een door zure regen aangetaste boom met name aan verstoring van zijn regelmatige opbouw.
- Deze is het duidelijkst waarneembaar bij de spar.
- Sparren vormen elk jaar een nieuwe topscheut en een nieuwe takkenkrans, terwijl ook aan alle zijtakken nieuwe scheuten groeien.
- Omdat de naalden van gezonde sparren zes jaar aan de boom blijven zitten, moet u van de top van een tak zes gezonde scheuten terug kunnen tellen.
- Als de derde of de vierde scheut al kaal begint te worden, is de kans groot dat de zure regen aan het werk is geweest.
- Een aangetaste boom krijgt een onregelmatige, asymmetrisch vormen en is zeer gevoelig voor ziekten en weersinvloeden.
- Als u een dennenboom tegenkomt met glanzende, groene naalden, dan hebt u te maken met één van de zeldzame gezonde bomen.

Km 146 Autobahn Kreuz: Olpe-Süd.	4 45	45 Sauerland route.	4
---	---	---	--

Km 137 Uitrit 27 Eckenhagen

Sauerland

- De attracties van het Sauerland als vakantiegebied zijn de prachtigste vakwerkdorpjes, beboste bergtoppen van 300-800 meter hoogte, vele stuwwallen, een gordel met druipsteengrotten en in het noorden een groene hoogvlakte.
- De bergflanken zijn traditioneel vooral in trek bij wandelaars.
- De hellingen in de hogere delen van Sauerland trekken 's winters vele ski – langlauf en andere wintersportliefhebbers en zijn 's zomers meer en meer het domein van mountainbikes.
- De natuur heeft een belangrijke rol gespeeld in de geschiedenis van dit tussen de steden Hagen, Siegen en Korbach gelegen gebied, **dat ongeveer zo groot is als de provincies Noord- en Zuid-Holland bij elkaar.**
- Het noordwesten van de streek vonden al tijdens de laatste ijstijd (± 60.000 jaar geleden) mensen beschutting in de druipsteengrotten die daar in de ruim 300 miljoen jaar oude kalklagen van het Devoon waren ontstaan.
- Ruim 500 jaar v. Chr. werd door de Kelten op verschillende plaatsen in het Sauerland, met name in het Siegerland, ijzer gevonden.
- Hoewel hun mijnen niet meer in gebruik zijn, heeft de verwerking van dit metaal tot op de dag van vandaag een belangrijke plaats in de lokale economie weten te behouden.
- De Kelten werden vanuit het noorden opgevolgd door Saksische stammen.
- Hun gebied reikte ongeveer tot aan deze streek en het is niet onwaarschijnlijk dat we de naam 'Sauerland' te danken hebben aan hun aanwezigheid.
- Het woord zou zijn ontstaan uit de benaming 'Süderland'.
- Andere verklaringen verwijzen overigens naar de schrale bodem en naar de smaak van het brood.

Km 131 Uitrit 26 Reichshof-Wiehl.	B256 Bergneustadt.	

Wiehl ± 23.500 inwoners

- In een van de rustigste delen van het Bergische Land ligt dit leuke uitgangspunt voor wandelingen en excursies.
- Het stadje en de directe omgeving staan bekend om de dahlia's die er van augustus tot oktober volop in bloei staan.
- De Tropfsteinhöhle, bezuiden het centrum, is net als de Aggertalhöhle ontstaan uit een versteend koraalrif uit het Devoon.
- 's Zomers zijn er dagelijks rondleidingen in de grot.
- De belangrijkste werkgever van Wiehl, de assen- en wielenfabriek van Fr. Kotz, heeft een eigen museum ingericht: Museum Achse, Rad und Wagen toont met veel koetsen en wagens de geschiedenis van het wiel.

Km 123 Uitrit 25 Gummersbach.	Wiehl.	
	B256 Gummersbach.	

Gummersbach ± 53.000 inwoners

- De hoofdstad van de Oberbergische Kreis is vooral van belang om haar aantrekkelijke omgeving.
- Hoewel 'Gubirbracht' al in de 9de eeuw werd genoemd als bezitting van de abdij Siegburg staan er in het plaatsje niet veel oude gebouwen.
- De grote groei van Gummersbach begon pas in de 19de eeuw.
- Er zijn veel kleine fabriekjes en eigenlijk is alleen de Evangelische Pfarrkirche in het centrum het noemen waard.
- Deze Romaanse basilica uit de 11de eeuw wordt ook wel (lichtelijk overdreven) de 'Oberbergische Dom' genoemd.
- Er staat een mooi uit trachiet gehouwen doopvont uit de bouwtijd.

Omgeving van Gummersbach

- De streek rond Gummersbach is bekend om zijn Bonte Kerken (ook in het Duits aangeduid met die naam).
- Die eenvoudige kerkjes danken hun naam aan kleurrijke fresco's die het interieur sieren.

- Omdat de plaatsjes waar deze kerken in de 12de eeuw werden gebouwd te klein waren voor een burcht, werden de massieve gebouwtjes niet alleen voor godsdienstoefeningen neergezet maar ook voor de verdediging van het dorp.
- De fresco's werden geschilderd om de ongeletterde bevolking bijbels te scholen.
- U vindt deze aan de buitenzijde witgekalkte basiliekjes onder andere in Marienhagen, ten zuiden van Gummersbach, in Müllenbach.

Km 118 Uitrit 24 Bielstein.	B56 Bielstein – Much.	4
------------------------------------	------------------------------	--

Km 116 Uitrit 23 Engelskirchen	4
---------------------------------------	--

Km 105 Uitrit 22 Overath.	B484 Overraht.	4
	B55 Engelskirchen.	

Overath ± 25.000 inwoners

- Om de nabijheid van Keulen en de leuke plaatsjes in de directe omgeving is dit stadje in het bosrijke dal van de Agger, ten oosten van het Königsforst, een druk zomerverblijfplaatsje.
- In het centrum staat de aardige Katholische Pfarrkirche St. Walburgis, een 12de eeuwse basiliek (met een barokke toren uit de 18de eeuw) die in 1954 sterk werd vergroot.
- In het interieur trekt een fraaie barokke 'piëta' de aandacht.

Omgeving van Overath

- Enkele kilometers stroomafwaarts aan de Agger staat bij het gehucht Wahlscheid het Schloss Auel, een waterburcht uit 1763 die is ingericht als hotel-restaurant.
- U kunt er overnachten in het bed waarin Napoleon Bonaparte in 1811 zou hebben geslapen.
- Langs de weg die in zuidwestelijke richting naar Rösrath leidt, vindt u aan het riviertje de Sülz het aardige dorpje Hoffnungsthal.
- met een kerkje waarvan het Romaanse koor nog stamt uit de 12de eeuw.
- Het stadje Rösrath ± 21.000 inwoners.
- een paar kilometer verderop, ligt nogal onrustig aan de snelweg bij het vliegveld Köln-Bonn.

- Van Overath voert een schilderachtige route in zuidoostelijke richting naar het dorpje Much (± 9500 inwoners) waar ook al weer een aardig romaans kerkje staat dat teruggaat tot de 12de eeuw.

Km 98 Uitrit 21 Untereschbach.	Löhe.	4
---------------------------------------	--------------	--

Km 95 Uitrit 20 Moitzfeld-Bergisch Gladbach.	Moitzfeld.	4
	Bergisch Gladbach	

Bergisch Gladbach ± 105.000 inwoners

- Deze forensengemeente met ligt op 15 km van Keulen in een aantrekkelijk heuvellandschap.
- De eigen werkgelegenheid wordt voornamelijk verzorgd door een grote papierfabriek.
- In het centrum is Villa Zanders het noemen waard.
- In dit museum tegenover het raadhuis (ma. gesloten) vindt u tentoonstellingen over de papierproductie (de familie Zanders is eigenaar van de papierfabriek) en van de plaatselijke schilder Walter Lindgen (1893-1978).
- Vlak bij de villa staat het Städtische Theater, de plaatselijke schouwburg.
- De interessantste gebouwen van de gemeente zijn te vinden in het zuidelijke stadsdeel Bensberg.
- De 13de eeuwse Alte Burg van dit vroeger zelfstandige plaatsje was één van de favoriete verblijfplaatsen van de graven van Berg.
- Nadat keurvorst Jan Wellem in het begin van de 18de eeuw even verderop een nieuw slot had laten bouwen, raakte het in verval.
- De resten van de oude burcht zijn nu opgenomen in het Rathaus, een schepping uit 1963-67 van Gottfried Böhm.
- De onregelmatige toren springt er uit, met de als een gedraaide sinaasappelschil naar boven leidende trap.

Km 92 Uitrit 19 Bensberg

Bensberg

- Het Heimatmuseum van Bensberg (ma. gesloten) is ondergebracht in het Türmchenhaus aan de Burggraten, ten noordoosten van de oude burcht.
- Het grote Neue Schloss staat wat hoger op de heuvel waarop het plaatsje is gebouwd.
- Dit barokke jachtslot werd door Matteo Alberti aangelegd naar voorbeeld van het slot van Versailles.
- De opvolgers van Jan Wellem (die wel van een jachtpartijtje hield) kwamen er niet vaak.
- Tegenwoordig is het een internaat.

Km 8 Uitrit 18 Refrath

- In het stadsdeel Refrath (ten westen van Bensberg) is te zien hoe Gottfried Böhm de stijl van zijn Wallfahrtskirche in Neviges heeft toegepast
- bij de bouw van het Kinder- und Jugenddorf Bethanien, een fraai opvanghuis voor weeskinderen.
- In het zuiden van de gemeente Bergisch Gladbach kunt u goed wandelen in het Königsforst, het meer dan 1300 ha grote jachtgebied van de vorsten van Berg.

Km 86 Uitrit 17 Köln-Merheim.

Heumar.

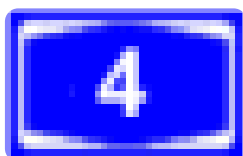

Bergische Land

- Deze dichtbevolkte streek heeft de bezoeker veel meer landschappelijk schoon te bieden dan het aangrenzende Ruhrgebied.
- De fabrieken zijn hier veel kleineren in het algemeen schoner dan bij de noorderburen.
- De smalle dalen van de belangrijkste riviertjes zijn behalve in het zuidoosten van het gebied volgebouwd met woonhuizen en werkplaatsen.
- Er liggen altijd grote bossen, stuwweren, grotten, kloostercomplexen en verlaten burchten in de buurt.
- Omdat de plaatsjes tegen hellingen zijn gebouwd, bieden ze vaak een fraai aanblik.

Duitsland

Deel 4

Dresden Heerlen

Dresden de bezienswaardigheden

Deel 1 De A4 van ABK Dresden tot ABK Kirchheim (A7 - A4)

Deel 2 De A4 van ABK Kirchheim (A7 - A4) ABK Wetzlar via de A5

Deel 3 De A4 van ABK Wetzlar tot ABK Koln Ost (via de A3)

Deel 4 De A4 van ABK Koln Ost (A3) tot Heerlen

Km 85 Uitrit 16 Autobahn Kreuz: Köln-Ost.	4	3	Nederland.	4
	3	3	Passau - Oostenrijk	

Km 81 Uitrit 15 Autobahn Kreuz: Heumar.	4	59	Bonn	4
	59			

Km 85 Uitrit 16 Autobahn Kreuz: Köln-Ost.	4	3	Nederland.	4
	3	3	Passau - Oostenrijk	

Km 79 Uitrit 14 Autobahn Kreuz: Gremberg.	59	59	A559 richting Bonn.	4
	A559			

Km 77 Uitrit 13 Köln-Poll	4
----------------------------------	--

Km 73 Uitrit 12 Köln-Süd.	Aansluiting met de A555 richting Bonn	4
----------------------------------	---	--

- **Rijn** rivier in Noordwest-Europa, stroomt door Zwitserland, Duitsland en Nederland, waar hij uitmondt in de Noordzee.
- en (delen van) de staatsgrens tussen Zwitserland enerzijds en Liechtenstein, Oostenrijk en Duitsland anderzijds vormt.
- Evenals tussen Duitsland enerzijds en Frankrijk en Nederland (van Spijk tot Millingen) anderzijds; lengte: 1320 km, stroomgebied: ca. 200000 km².

Km 68 Uitrit 11 Köln/Klettenberg.	Köln.	4
	B265 Hürth.	

Köln ± 900.000 inwoners.

- Grootste stad van het Rijngebied.
- Centrum voor bank- en verzekeringswezen.
- Belangrijke jaarbeursstad.
- De stad ligt op beide oevers van de Rijn en is door 5 verkeers- en 2 spoorbruggen met elkaar verbonden
- De oude stad ligt op de linkeroever.

Km 63 Uitrit 10 Autobahn Kreuz: Köln-West.	4	1	Dortmund – Krefeld.	4
	1	1	Koblenz.	

Frechen km 58	Frechen km 58	4
----------------------	----------------------	--

Km 51 Uitrit 9 Autobahn Kreuz: Kerpen.	4	61 Venlo.	4
	61	61 Koblenz - Karlsruhe. Links Rheinesche Autobahn	

Km 50 Uitrit 9 Kerpen	4
------------------------------	--

Km 41 Uitrit 8 Buir	4
----------------------------	--

Km 32 Uitrit 7 Düren.	4	B56 Düren.	4
	B56	Jülich.	

- De huidige Kreisstadt bestaat eigenlijk slechts 58 jaar;
- Tijdens het bombardement van 16 november 1944, waarbij enkele duizenden inwoners om het leven kwamen, bleven slechts 13 huizen onbeschadigd.

Km 23 Uitrit 6 Weisweiler.	4	B264 Langer Wehe – Düren.	4
	4		

Km 17 Uitrit 5 Eschweiler	4
----------------------------------	--

Eschweiler

- In het centrum van de stad staat een neogotische parochiekerk;
- De peïta (14de eeuw) werd uit geperst leer vervaardigd.
- Ten noorden van de stad liggen uitgestrekte bruinkoolvelden, die in dagbouw worden ontgonnen.
- Deze wijze van werken heeft ertoe geleid dat diverse dorpen moesten worden afgebroken;
- Het grootste probleem vormt het niveau van het grondwater.

Km 11 Uitrit 4 Autobahn Kreuz: Aachen.	4	44 België.	4
	44	44 Möchengladbach.	

Km 7 Uitrit 3 Aachen-Centrum.	B57 Würselen – Alsdorf.	
-------------------------------	--------------------------------	---

Aachen

- Uit opgravingen is gebleken dat ook de omgeving van Aken, zoals diverse andere plaatsen in de Eifel en elders, gedurende de Jongste Steentijd en de Bronstijd was bewoond.
- Centraal daarbij staat het warme, geneeskrachtige water.
- Alkalische en zwavelhoudende bronnen zijn met een temperatuur van 74°C de warmste van Midden Europa;.
- Gedurende de eerste vier eeuwen van onze jaartelling was Aken een Romeinse Vesting.
- De huidige naam Aachen staat dicht bij het Frankische Ahha, wat water betekent
- Karel de Grote koos Aken tot zijn verblijfplaats.
- Hij liet een prachtige burcht bouwen en stierf er in 814.
- In 1165 werd hij op voorspraak van Frederik Babarossa heilig verklaard.
- Aken kreeg bij die gelegenheid zijn Stadsrechten en las bescherming werd de eerste stadsmuur gebouwd.

Km 4 Uitrit 2 Aachen/Laurensberg.		
--------------------------------------	--	---

Vulkaneifel

- De Vulkaneifel strekt zich grofweg uit tussen de rivierdalen van de Rijn in het oosten, de Ahr in het noorden, de Nettebach in het zuiden en de Kyll in het westen.
- Dit is het centrum van de gehele Eifel.
- Ook is het zeker het meest typische deel, want het wordt, zoals de naam reeds aanduidt, voor een groot deel door vulkanische vormen bepaald.
- Iets dergelijks vindt men in beperktere mate alleen in het Zevengebergte en in nog markanter vorm in het Franse Auvergne.
- Het landschap toont een golvende hoogvlakte, waarboven zich enkele koepelvormige oudere en een veel groter aantal jongere vulkanen verheffen.

- Eenzame heidevelden, groepen lage sparretjes, fraaie bossen en ontgonnen en meer gecultiveerde terreinen wisselen elkaar daartussen af.
- Enkele zijriviertjes van de Moezel en een enkele van de Rijn zoals de Brohlbach, hebben kleine maar vrij diepe dalen in dit gebied uitgeslepen.
- Maar het karakteristieke van de wijde hoogvlakte is hierdoor nauwelijks aangetast.
- Een opvallender en ook merkwaardiger landschapselement vormen de verscheidene cirkelronde diepe meertjes, die bekend staan onder de naam Maare.

km 1 uitrit 1	Grens met Nederland.	
----------------------	-----------------------------	---